

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DÖRGİ

YIL : 7

SAYI : 79

TEMMUZ 1968

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Türk sanayiinde kalite sorunu ...	3
TSE Haberleri	4-9
Resmi Gazete'den standard haberleri	11
Ihraç mallarının denetlenmesinde bilirkişi kurulu	13
Değişken dirençli parafudrlar standarı	14-15
Yatay eksenli santrifüj su pompaları standarı	16-17
Seylan Standardları Bürosu	19
Standard Dünyasından Haberler	20-23
Standard Uygulayıcıları eğitiliyor	25
Summary Of Contents	29-32

AYIN İÇİNDEN

Bu sayımızın başyazısı kalite sorununu işlemektedir. Önemi gün geçtikçe aydınlığa çıkan bu konuda yapılan ve yapılması gereken işler ele alınmış, TSE'nin yeri ve çabaları belirtilmüştür. Faruk A. Sünter, yazısında, konuyu berraklığa kavuşturmuş bulunmaktadır.

Ay içinde üç kez toplanan Teknik Kurul, 26 tasarıyı Türk Standardı olarak kabul etmiştir. Bu standarlarda ilgili kısa bilgiler iç sayfamızda verilmiştir.

Yemeklik Zeytinyağı Standardında yapılan değişiklikler 8.7.1968 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak mecburi yürürlüğe girmiştir. Değişik metini bu sayımızda yayımlıyoruz.

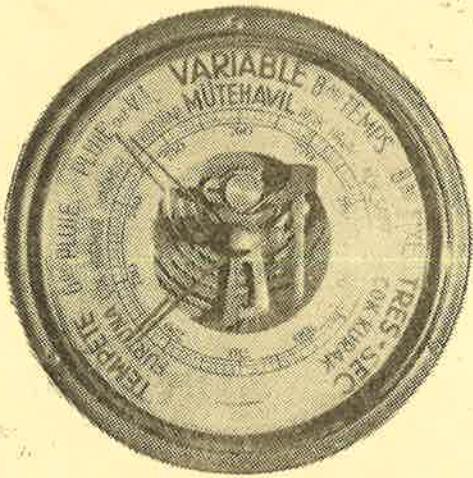
Geçen sayımızda ek olarak verdığımız Tütün Standard tasarısı ile ilgili görüşler TSE'ne gönderilmektedir. Bu sayımıza küçük bir yazısı almış bulunuyoruz.

Bu sayıda, ihraç mallarının denetlenmesinde bilirkişi kurulu hakkında bir yazı ile Değişken Dirençli Parafudrlar ve Yatay Eksenli Santrifüj Su Pompaları Standardlarını açıklayan iki yazıyı da yayımlıyoruz.

NECATİBEY CADDESİ
ANKARA

Tedbirli davranışmayı severseniz...

Sonunda pişman olmak istemezseniz...

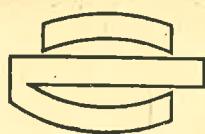

...ve
her zaman, her yerde
benim hizmetlerimden
faydalananmak için...

BUZDOLABINIZI,
ÇAMAŞIR MAKİNALANIZI,
GAZ SOBANIZI,
TERMOSİFONUNUZU,
ELEKTRİK SÜPÜRGENİZİ
VE OCAĞINIZI SEÇERKEN
MUTLAKA.

ARCELİK

MARKASINI TERCİH EDİNİZ.

ARCELİK
SENEDE 365 GÜN SERVİS

TÜRK SANAYİİNDE KALİTE SORUNU (*)

Faruk A. SÜNTER

Herhangi bir mal almaya karar verdığımız zaman harcayacağımız para ile orantılı olarak, inceleme ve araştırmalara girişimiz. En ucuzundan bir mendil, bir gömlek veya bir ayakkabı almaya kalksa, tezgahın üstünde satıcının sunduğu örnekleri, önce gözle muayene ederiz, sonra bunları elimize almak, parmaklarımıza arasında ogusturmak gibi hareketlerle kalitesini anlamaya çalışırız.

Satin alacağımız mal, bir buzdolabı, çamaşır makinesi, radyo; hatta elbiseli kumas gibi nadir alınan ve çok para ödenen nitelikte ise, bu kişisel incelememiz özel anketler yaparak, önce satın alanların tecrübeberini öğrenmeye kadar uzanır. Hele belirli bir mal üzerinde kalite sağlığı veren kimse o işten anlar bir meslekten olusu, bize satın alma kararımız için ışık tutar.

Gerçekten, bütün bu ruh haleti içinde hiç hazırlıksız olarak bir dülükâna girdiğimizde ise, hiç olmazsa satıcı nın görünüşünü anlamak ister,

«— Bundredan hangisini alayım? Hangisi iyi?» sularını sormadan edemeyiz.

Görülüyorum ki, tüketicinin satın alacağı mal için bir kalite rehberine ihtiyacı vardır. Bu rehber, sözüne inanılır, bilgisi tam, tarafsız olmalıdır. Böyle bir rehberin hizmetini elde eden tüketiciler, artık rahata kavuşturacaklar, «güvenle alacakları» malları «inanarak kullanacaklar»dır.

Bugünkü tüketici, çok işi olan, ihtiyaçlarını karşılamaya uzun süre ayıramayan, evine ait işleri en kısa bir zamana sıkıştmak isteyen bir karaktere sahip olduğu için, alış verişle de gerektiği şekilde uğraşamamaktadır. Bu bakımdan ihtiyacı olan malın seçiminde kulaklı dolu olmalı ve girdiği herhangi bir mağazada seçiminin anında yaparak vakit kaybetmemelidir. İşte bu ortamı ona hazırlamak gerektir.

Bu ortamdan maksat, mali belli markalar altında tanıtmaktır. Yalnız bu tanıma, çağımızın çok ileri git den reklâmcılığının iyi taraflarından faydalananlarak yapılmalı; reklâmin aldatıcı etkisinden tüketici korunmalıdır.

Bu sözlerimizle reklâmcılığı hiçbir suretle külgültmek istemiyoruz. Meshur Fransız Edibi Lamartine'lin:

«— Tanrı bile çan sesine muhtaçtır.» sözünün Dünya reklâmcılığına en iyi slogan olduğunu da müldürkiz. Gerçekten, Tanrı bile ibadete müminlerini çağrımak için gesitli reklâm yolları kullanırken, tüccar ve sanayicilerimizin bugün artık önemi inkâr olunamayacak gesitli reklâm medialarından faydalananması diye bir şey düşünmek, zamanımızdan yüzüllarca geriye gitmek olur. «Satılacak malım olsun, müsterisi Şam'dan gelir» devri geçmiştir.

Ama ortaya koymak istediğimiz fikir, reklâmi yapanken onun içinde, alıcıyı malın kalitesi hakkında inandırıcı, yukarıda rehber adıyla nitelendirdiğimiz şekilde tarafsız ve bilgili, inanılır garanti sözlerine de yer vermenin gereklidir.

Gerçekten, gazetede iki ilân görseniz; biri «Benim malım iyidir, standardlara göre yapılmıştır» dese; bir başkası da «Benim malım iyidir, standardlara göre yapılmıştır, kalitesinin bu üstünlüğü, üzerinde bulunan ve malların kontrol edildiği anlamına gelen TSE'nin markası ile de sabittir» yolunda olsa; hangisine değer verir ve satın alırsınız?

Birinci «— benim malım iyidir» diyor ama «seyhin kerameti kendinden menkul».

İkinci «ben malımı iyi yaptım ama, kalitesini de standardına göre bu işlerin nâzımı, bilgisi tam Türk Standardları Enstitüsü'ne kontrol ettirdim; o da bunun iyi olduğunu tesbit etti; malumin üzerindeki TSE markası bu güvenin nişanesidir» dedigine göre, elbetteki alıcı artık kendisine gösterilen rakip mallar hakkında, ne satıcının fikrini soracak ne de özel anketlere başvuracaktır. Yapacağı iş, sadece üzerinde TSE markasını gördüğü mali sevmekten ibaret kalacaktır.

Nedir bu TSE markası? Baklaşa dilimi şeklinde çerçevesi içinde TSE harfleri, «Türk Standardları Enstitüsü» demektir ve bu markayı kullanma hakkı, standardların belirttiği kalitelerin üstünde mal hazırlayan firmalarımıza, TSE'ce yapılan laboratuvar araştırmalarından sonra verilmektedir. Böyle bir hakkın kullanılabilmesi için de, TSE ile markayı kullanacak firmalar arasında bir anlaşma yapılmalıdır (**).

Bu TSE markası, Enstitü'nün bir keşfi değildir. Kalite garantisini anlamına gelen bu markalar uzun yıllardan beri çağdaş uygar memleketlerde kullanılmakta ve tüketiciye bir kalite rehberliği hizmeti yapılmaktadır.

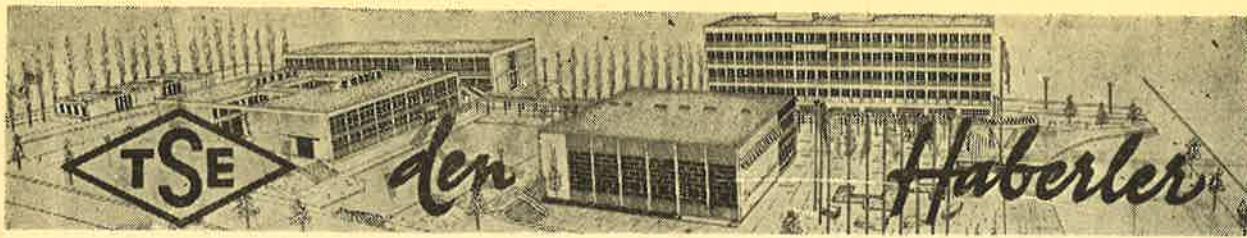
Bizde de Türk Standardları Enstitüsü bu yola girmış; fakat büyük ölçüde uygulamaya geçmek için laboratuvarlarının tamamlanmasını beklemiştir. Çünkü böyle bir hakkı verince, Enstitü fabrikadan, piyasadan, vakitli vakitsiz bu markalı mallardan örnekler alarak teste tabi tutulmakta ve kalitenin tüketiciye beklediği seviyeyi vermesini sürekli olarak kontrol altında bulundurmaktadır.

Piyasada malına gîyen tüccar ve sanayicinin bu yolu tutması, ciddî firmalarla kap-kâççuları ayıracak ve kalkınan Türkiye'mizin bu çabalarında, haklı rolleri bulunan özel sektör kuruluşlarımızın milletçe de takdir olunmalarını sağlayacaktır.

İzmir Belediyesi ESHOT İşletmesi, son yaptığı ihanelerde yalnız TSE işaretli malzemeyi kabul etme kararını almıştır. Bu kararlar çoğaldıkça ve tüketici yanında resmi sektör satınalmaları da TSE Markasına önem verdiğe, Millî sanayimiz TSE ile el ele girişeceleri «Türk mamullerinde kaliteyi yükseltmey hamlesi» başarıya ulaşacak ve Türk sanayii, Dünya çapındaki önemli mevkije kısa zamanda kavuşacaktır.

(*) Bu makale İstanbul Sanayi Odası Dergisi'nin 15 Haziran 1968 tarihli 28. sayısından alınmıştır.

(**) TSE Markası'nı kullanma ile ilgili Talimat «STANDARD» Dergisinin Aralık 1962 tarihli 12. Sayısında yayınlanmıştır.

26 TÜRK STANDARDI DAHA KABUL EDİLDİ

**1968 - 69 ÇALIŞMA DÖNEMİNİN İLK TOPLANTISINDA TEKNİK KURUL
BAŞKANLIĞINA FARUK A. SÜNTER, BAŞKAN VEKİLLİKLERİNE DE
HAYDAR REŞİT KÖK, CEMAL ÜNER VE FUAT YÜCESOY SEÇİLDİLER**

TSE Teknik Kurulu, bu ay için üç toplantı yapmıştır. 10.7.1968 tarihinde yapılan ilk toplantıda Başkan ve Başkan Vekilleri seçimi yapıldı. Yapılan oylamada, Başkanlığı Faruk A. Sünter, Başkan Vekilliğine de Haydar Reşit Kök, Cemal Üner ve Fuat Yücesoy seçildiler.

Toplantı gündeminde bir değişim, me tasası ile 17 yeni standard tasası bulunuyordu. TS 606 Dikiş, Nakış ve Dantel İplikleri Standardında küçük değişiklikler yapılması kabul edildi. Bundan sonra yapılan görüşmeler sonunda aşağıdaki tasarılar standardlaştırıldı :

1 — Portland Çimentosu Klinikeline ve Portland Çimentosu Betonuna Karıştırılacak Uçucu Küller — Çimento imalatı sırasında klinkere veya inşaat yerinde Portland çimentosu betonuna (betonarme betonu hariç) katılacak uçucu küller kapsayan bu standarda göre, uçucu kül, «toz veya öğütülmüş taş kömürü ile bazı linyit kömürlerinin (1.1.2'deki külün özelliğini verenler) kazanlarında yanması sonucunda meydana gelen ve baca gazları tarafından sürüklelenen çok ince silis ve alumino-silisli bir yanma kalıntısıdır».

2 — Uçucu Külli Çimento — Uçucu külle Portland çimentosunun karışımı olan bu çimento, hidrolik bir bağlayıcıdır ve ağırlıkça $\% 15 \pm 5$ uçucu kül, $\% 85 \pm 5$ Portland çimentosu katılmasıyla elde olunur.

3 — Akım Cinsi, Dağıtım Sistemleri, Bağlantı Şekilleri ve Devre Elemanları İçin Çizim Sembollerı — Bunlar, cihaz, makina veya hatlara ait diğer sembollerin yanında akım cinsini, bir sarginın bağlantı şeklini veya dağıtım sistemini kesinlikle belirtmek için konulurlar. IEC/117-1 sayılı belgenin çevirisiidir.

4 — Elektrik Makineleri, Transformatörler, Pillar ve Akümülatörler İçin Çizim Sembollerı — IEC/117-2 sayılı belgenin çevirisiidir.

5 — Kontaklar, Ayırıcı ve Kesiciler, Kumanda Düzenleri, Yol Vericiler ve Röle Elemanları İçin Çizim Sembollerı — Bu standard da IEC/117-3 sayılı belgenin çevirisiidir.

6 — Ölçü Aletleri ve Elektrik Saatleri İçin Çizim ve Yazı Sembollerleri — IEC/117-4 sayılı belgenin çevirisiidir.

7 — Elektrik Santralleri, Transformatör Merkezleri, Enerji İletim ve Dağıtım Hatları İçin Çizim Sembollerı — IEC/117-5 sayılı belgenin çevirisiidir.

8 — Deney İçin Kağıttan Nüfume Alma Metodu — ISO/R-186 sayılı belgenin çevirisi olup, metre karesinin ağırlığı 250 gramdan az olan kağıtlar için uygulanmaktadır.

9 — Kağıt ve Karton Deney Nüfumelerini Kondisyonlama Metodu — ISO/R-187 sayılı belgenin çevirisi olup, deneyden önce deney süresince kağıt ve kartonu kondisyonlama atmosferini, kondisyonlama metodunu ve bununla ilgili deney şartlarını kapsamaktadır.

10 — Yağlı Boyalarda Kullanılan Çinko Oksit — ISO/R-275 sayılı belgenin çevirisi olup, yağlı boyalarda kullanılan çinko oksitse aranılan özellikleri ve bu özelliklerin tayin metodlarını kapsar.

11 — Doğal ve Sentetik Kauçuklarda Diski Viskoziometre ile Viskoziye Tayıni — ISO/R-289 sayılı belgenin çevirisiidir.

★
TSE Teknik Kurulu'nun 17 Temmuz günü yapmış olduğu toplantıda ise şu tasarılar Türk Standardı olarak kabul edildi :

12 — Birbirleri ile Değiştirilebilen Traş Konik Cam Bağlantı Parçaları — ISO/R-383 sayılı belgenin çevirisiidir.

13 — Kondisyonlama ve/veya Deney İçin Standard Atmosferler ve Standard Refarans Atmosferi — ISO/R-554 sayılı belgenin çevirisiidir.

14 — Kok Kömürlü Kül Tayıni — ISO/R-586 sayılı belgenin çevirisiidir.

15 — Kömür ve Kokta Eschka Karışımı Kullanarak Klor Tayıni — ISO/R-587 sayılı belgenin çevirisiidir.

16 — Kömür ve Kokta Liebig Metodu ile Karbon ve Hidrojen Tayıni — ISO/R-625 sayılı belgenin çevirisiidir.

17 — Kömürde Mineral Madde Tayıni — ISO/R-602 sayılı belgenin çevirisiidir.

★
Teknik Kurul, Temmuz ayında son toplantıını 24 Temmuz günü yaptı ve bu toplantıda da 9 yeni Türk Standardı kabul ederek, ay içinde 26 standardı daha ekonomik ve teknik hayatımıza hizmetine sundu. Bu standartların adlarını da aşağıda sunuyoruz:

18 — Ahşap Yapıların Hesap ve Yapım Kuralları — TSE Mühendislik Hizmetleri Hazırlık Grubu tarafından hazırlanan bu standart, «Ahşap yapıların muhtelif kısımlarının boyutlandırılması için gerekli kurallar ile yapıp detaylarına ve montajda gözetilecek özelliklere dairdir.»

19 — Percin ve Civata İrtibatlı Çelik Yapıların Hesap ve Yapım Kuralları — Yine TSE Mühendislik Hizmetleri Hazırlık Grubu tarafından hazırlanmış bulunan bu standart da, «Normal yapı çeliği ile ve perçin veya civata irtibatlı olarak meydana getirilen yapıların hesap, boyutlandırma ve düzen kurallarına dairdir.»

20 — Ham Tung (Çin) Yağı — ISO/R-277 sayılı belgenin çevirisiidir.

21 — Volümetrik Cam Kapılarının Yapılma ve Ayarlanması Prensipleri — ISO/R-384 sayılı belgenin çevirisiidir.

22 — Kömür ve Kokta Arsenik Tayıni — ISO/R-601 sayılı belgenin çevirisiidir.

23 — Yüksek Sıcaklıkta Yakma Metodu ile Kömür ve Kokta Karbon ve Hidrojen Tayıni — ISO/R-609 sayılı belgenin çevirisiidir.

25 — Yumuşak (İgne yapraklı) Tomrukların Kereste Randimanı ve Zayıflığı — TSE İnşaat Hazırlık Grubu tarafından hazırlanan bu standart, «Yumuşak (İgne yapraklı) tomrukların biçilmesi sırasındaki zayıflat ve randimanın tarif, kapsam, sl.

niflandırma, zayıflama ve randuman miktarlarını belirtmeye yarayan deneyle ve hesap metodalarına dairdir.»

26 — Trafik İşaretleri Boyası — TSE Kimya Hazırlık Grubunca hazırlanan bu standard, «Kara taşıtları için yürürlükte bulunan trafik kanun ve tüzükleri uyarınca, yol kenarlarında gerekli her türlü trafik işaretlerini gösteren levhaların hazırlanmasında kullanılan boyaların tarifine, sınıflandırma ve özelliklerine, deneylerine, piyasaya arz şekli ile mürekkebe esaslarına dairdir.»

MAHMUT CELÂL ULUER'İ KAYBETTİK

Türk Standardları Enstitüsü, Dış Münasebetler Müdürlüğü Müşaviri Mahmut Celâl Uluer, 15 Temmuz 1968 günü hayata gözlerini kapatmıştır.

1893 yılında İstanbul'da doğan Mahmut Celâl Uluer, İstanbul'da Bayezid Rüstüyesi, Gedikpaşa Amerikan Ortaokulu, Robert Kolej ve Galata Frerler-Saint Pierre Okulunda okuduktan sonra yüksek öğrenimini Hukuk Fakültesinde tamamlamıştır.

Devlet ve memleket hizmetinde uzun yıllarını harcayan Uluer, İstanbul'da çeşitli Maliye Memurluklarında ve Sigorta Şirketleri Komiserliğinde bulunduktan sonra Türkofis'e intisap etmiş ve sırasıyla Türkofis Birinci Şefliği, İstanbul Şubesi Müdürlüğü, Londra Ticaret Müşavirliği ve Türkofis Müşavirliği görevlerini yapmıştır. Daha sonra Tarım Bakanlığına Başmüfettiş olarak geçmiştir, bir süre Sümerbank'ta çalışıktan sonra tekrar Tarım Bakanlığı Teftis Heyetinde Uzmanlığa atanmış ve buradan emekli olmuştur.

Emeklilığında bir süre Ankara Ticaret ve Sanayi Odası ve sonra Türk Standardlar Enstitüsü'nün T. Odalar Birliği bünyesindeki kuruluşunda yer almıştır.

M. Celâl Uluer, 1960 yılında kurulan TSE'nin ilk memurları arasındadır ve son günümüne kadar da Enstitü kadrosunda müşavir olarak hizmet görmüştür.

STANDARD, merhuma Tanrı'dan rahmet, kederli ailesine ve TSE Mensuplarına başsağlığı diler.

Tütün Standardı Tasarısı geniş ilgi gördü

TASARI HAKKINDA TEŞVİK VE TAKDİR MEKTUPLARI GELMEĞE BAŞLADI

1968 Haziran tarihli 78. sayımızın ilâvesi olarak abonelerimize de göndermiş olduğumuz, «Türk Tütünü» standardı tasarısı ilgili çevrelerde geniş yankı uyandırmıştır. Türk Standardları Enstitüsü tarafından iki yıl askın bir süreden beri büyük çabalarla meydana getirilen ve Türk Standardı hüviyetini kazanarak uygulanmaya başladıkten sonra, tütün üretiminize ve ihracatımıza çok olumlu etkiler yapacağı muhakkak olan bu tasarı hakkında okuyucularımızdan da teşvik edici mektuplar almaktayız. Aşağıda, sayın Mümtaz Baysal tarafından, Türk Standardları Enstitüsü Başkanlığına hitaben kaleme alınan ve tütün standardının çeşitli yönlerden sağlayacağı yararlıları belirten yazıyı bulacaksınız.

«78 sayılı, 1968 Haziran ayına ait Standard Ekonomik ve Teknik Dergi ile birlikte gönderilmiş bulunan Türk Tütünü Standardı hakkındaki broşürü büyük memnuniyukla tetkik ettim.

Sigara içmekten gayri tütünle bizatlı ilgim bulunmamasına rağmen, tütünü Türkiye'nin tediye muvazenesi ve tütün ziraatının ekonomi üzerindeki etkisini yakinen müşahede ve tetkik etmiş bir kimse olarak, hazırlanan Tütün Standardı tasarısını, her zaviyeden çok değerli bir adım olarak görmekteyim.

Türk tütün standardlarını tesbit etmekle, bunların evvelâ ihracatta ve müteakiben dahil muamelelerde çeşitli müsbet etkilerinin olacağı kanaatindayım.

1 — Standardları bilinen tütünler, iç ve dış piyasada daha çok talep görecek ve bu suretle zürra da standard tipteki tütünlerden yetistirmeye tevessül edecektir.

2 — Standard tütünler, her yerde veya her iklimde genel gibi yetişirilemeyeceği için, bizzarur fuzuli tütün ekimleri endirekt olarak azalacak ve dolayısıyla bozuk kaliteli tütün stokları, gittikçe eriyeciktir.

3 — Standardlar belli olduktan sonra, ileriye matuf iç ve dış piyasa talepleri, emniyetli alivre satışları daha istikrarlı olacaktır.

4 — Standard tütünlerin sigara imâline, belirli karışım formüllerine göre istihsal yapılması kolaylaşacak ve çeşitli sigaraların harmanları, koku ve içim lezzetleri istikrar kazanacaktır.

5 — Standardlara göre yetişecek tütünlerin fiyat ve piyasa istikrarları daha fazla olacağından, zürrâin eline şimdiden daha fazla oranda para geçebilecektir.

6 — Standard tütün yetistirilebilmesi için ziraat metod ve vasıtaları da daha belirli ve standard hale gelebilecektir.

Yukarıda sayılan çok önemli faydalara daha pek çokları ilâve olunabilir.

Kanaatimca, tütün ziraatının ve dolayısıyla Türk tütünlerinin piyasa ve fiyat istikrarlarının tam bir garantiye alınması için, standardların tesbitini müteakip veya bununla birlikte, tütün ekim sahalarının ve yerlerinin gereğinde tesbit ve ayarlanabilmesi hususu, kanunlarla takdim edilebilмелidir. Bu suretle tütün istihsal seviyesindeki sürprizli ve bunlar sebebiyle piyasa talepleri ve fiyat seviyelerindeki temevvülüler, daha istikrarlı hale gelebilir.

Bu itibarla, çok önemli ve değerli bir teşebbüse girişim bulunan sayın Enstitütülmüş yukarıda belirtilen imkânları kapsayacak bir kanun tasarısı üzerinde de çalışılması lüzumu, nu gözler önüne sermesi, isabetli olacaktır.

Giriştiğiniz teşebbüse ve dolayısıyla şahsi mütalâamın sayın Enstitütülmüşe ulaşılmasına vesile yaratıldığı için ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Saygılarımla,
Mümtaz Baysal»

**Türk - İtalyan Ticaret
Odası'na TSE Yayınları
Gönderildi**

Roma Ticaret Müşavirliğimizden aldığımız bir yazı üzerine, İtalya ile memleketimiz arasındaki ticari ilişkilerin geliştirilmesine yardımcı olmak amacıyla İtalya'nın Milano şehrinde kurulmuş bulunan «İtalyan - Türk Ticaret Odası» na, Türk Standardları Enstitüsü yayınlarının bir koleksiyonu gönderilmiştir.

Gönderilen yayınlar arasında çeşitli broşürler, 1968 Türk Standardları Kataloğu da vardır. Oda ayrıca Dergimize de abone kaydedilmiştir.

Bir süredir kuruluş hazırlıkları devam eden Oda'nın Yönetim Kurulu Başkanlığına, İtalya'nın ikinci Cumhurbaşkanı Einaudi'nin oğlu ve halen «Cogne» Demir, Çelik ve Makina Sanayii M üiesesesi Genel Başkanı Mario Einaudi seçilmiştir. Yönetim Kurulunda ayrıca, «Banco Commerciale Italiana», «Banco di Roma», «Montecatini Edison S.p.A.» ve «Pirelli S.p.A.» gibi büyük kuruluşlar ile Türk üyeleri de yer almışlardır.

Müstakil bir binaya henüz sahip olmadığı için şimdilik Genel Sekreterinin adresinde faaliyet geçen Oda, dîg ticaret rejimimiz, rejimdeki değişiklikler, Türkiye'nin ithalât ve ihracat imkânları hakkında tiyelerine zamanında bilgi verebilmek için bir dergi çıkarmayı düşünmektedir.

Türk Standardları Enstitüsü, yayınlarını göndermek suretiyle Oda ile işbirliği çalışmalarının ilk adımı atmıştır.

Yeni Yayınlanan Türk Standardları (1)

NO	ADI	Fiyati TL.
TS 543	Tuğlalı Dösemelerin Hesap ve Yapım Kuralları	5.—
TS 545	Ayarlı Çöçetilerin Hazırlanması	13.—
TS 547	Lâstik Konveyör Kayışları	9.—
TS 551	Ostenitik Dökme Demir	8.—
TS 579	Korifer Radyatörleri Valf ve Ekleme Pargaları	12.—
TS 581	Çapalar	26.—
TS 582	Motorlu Kara Taşıtları ve Traktörler için Yaprak Yollar (Makaslar)	15.—
TS 583	Başınçlı Hava Armatürlerinden Hava Musluk ve Kavramalar	12.—
TS 584	Celik Yabalar	32.—
TS 594	Bakır-Nikel-Çinko Alaşımlarının Sınıflandırılması	2.—
TS 604	Trafik Yol Boyaları	9.—
TS 605	Seramik ve Dökme Demir Lavabolar	6.—
TS 606	Dikiş Nakış ve Dantel İpliği	4.—
TS 607	Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları Aktif Oksijen Miktarının Tayini (Genellikle Mangan Dioksit Olarak Gösterilir)	3.—
TS 608	Latekste Uğucu Yağ Asitleri İndisinin Tayini	3.—
TS 610	Yakit Küllerinin Erime Yeteneğinin Tayini	3.—
TS 612	Makinalarda Kullanılan Silindirik Dişilerin Referans Kremayeri	2.—
TS 614	Motorlu Araçlar Hidrolik Fren Donanımı için İkaz Işıklı Emniyet Cihazları	3.—
TS 615	Havagazı Doğalgaz LPG ile Çalışan Su Isıtıcıları (Sofbenler)	13.—
TS 617	Hidrometrelerin Yapılma ve Ayarlanması Prensipleri	4.—
TS 624	Polivinil Klorür (PVC) Yer Dösemeleri	8.—
TS 625	Ayarlı Demir Maden Direkleri (Sürtünme Kilitli)	4.—
TS 626	İlmelik Yün Halı İplikleri	4.—
TS 627	İplik Hatalarının Tarifleri	8.—

(1) 30 Nisan 1968 tarihi itibarıyle yayınlanan «Türk Standardları Kataloğu» nda, TSE'nin şimdide kadar yayınlanmış bulunduğu standartların numara isim ve fiyatlarını bulmak mümkünündür. Okuyucularımız, 1969 Kataloğu yayınlanıncaya kadar Türk Standardlarında meydana gelecek gelişmeleri, Dergimizden izleyebilirler (Ellerinde Katalog bulunan okuyucularımızın, yeni yayınlanan Standardların fiyatlarını ilgili listeye işaretlemelerini rica ederiz.)

**MİLLETLERARASI STANDARDLARI
VE
DİĞER YABANCI ÜLKELERİN MİLLİ
STANDARDLARINI**

- En Çabuk
- En Kolay
- En ucuz

YALNIZ

TÜRK STANDARDLARI ENSTİTÜSÜ
aracılığı ile getirilebilirsiniz

Adres : Necatibey Caddesi 112, ANKARA

Tel : 17 91 24

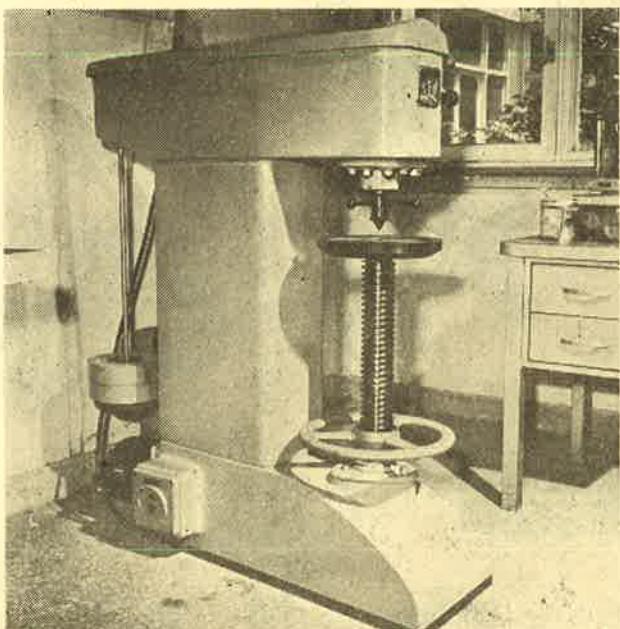
TSE Mekanik deneyler laboratuvarı tamamlanıyor

YENİ CİHAZLARI TANITIYORUZ

Her geçen gün eksikleri tamamlanarak, modern bir standardizasyon araştırma ve test laboratuvarı hüviyetini kazanmakta olan Türk Standardları Enstitüsü Laboratuvarlarına bir yenisi daha eklenmektedir.

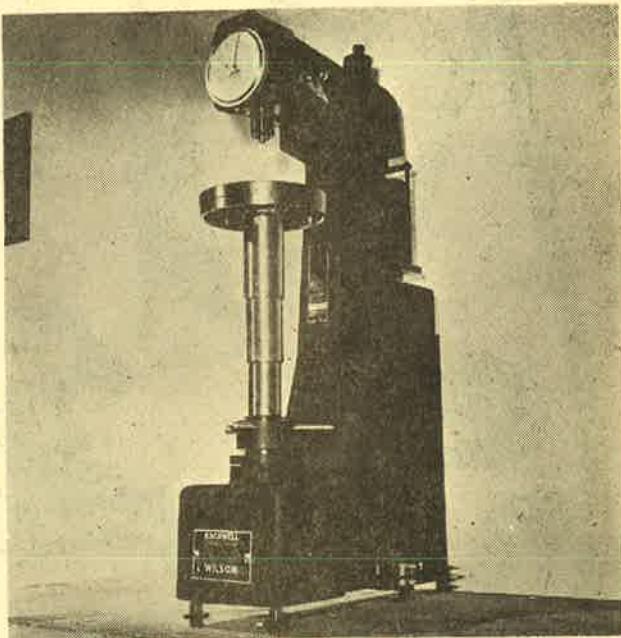
Bir kısım alet ve cihazları daha önceden sağlanmış bulunan «Mekanik Deneyler» Laboratuvarı, en son gelen ve montajları tamamlanan aletlerle birlikte, standardlarımıza öngörülen pek çok deneyleri yapabilecek seviyeye ulaşmıştır.

Bu aletlerden başlıcalarını okuyucularımıza tanıtıyoruz.

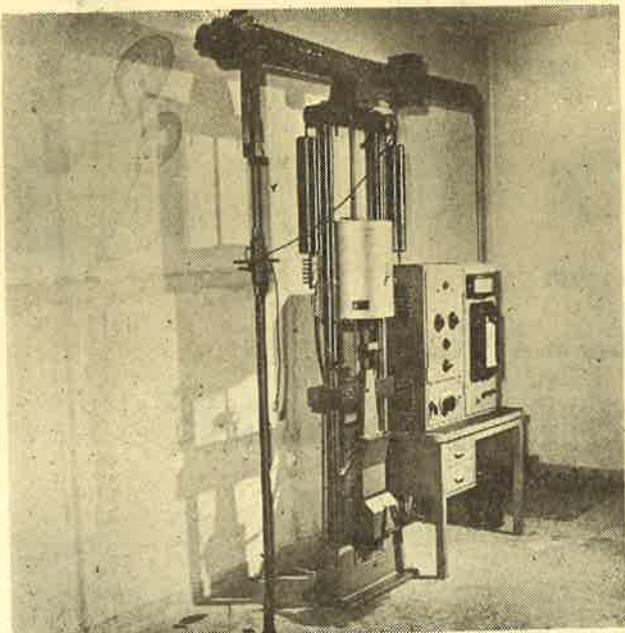
«BRINELL» SERTLİK ÖLÇME ALETİ

Bu alet 10 mm. ve 5 mm.'lik bilyalarla deney yapar ve özel kalibrajlı mikroskopları ile «iz» okuma ve değerlendirme imkânı mevcuttur.

ROCKWELL SERTLİK DENEYİ ALETİ

Bu alet, özel elmas penetratörünün yardımı ile A. C. D. ve N cetvellerine göre sertlik ölçme ve değerlendirmeleri yapar.

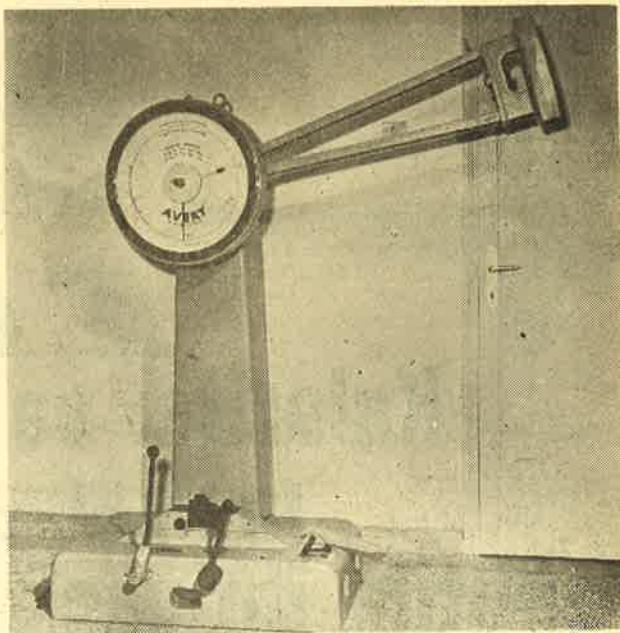

AMSLER AKMA DAYANIMI TEST ALETİ

(Amsler Creep Testing Machine)

Kapasitesi : 5000 kg. .... 800 °C'de
750 kg. .... 1000 °C'de

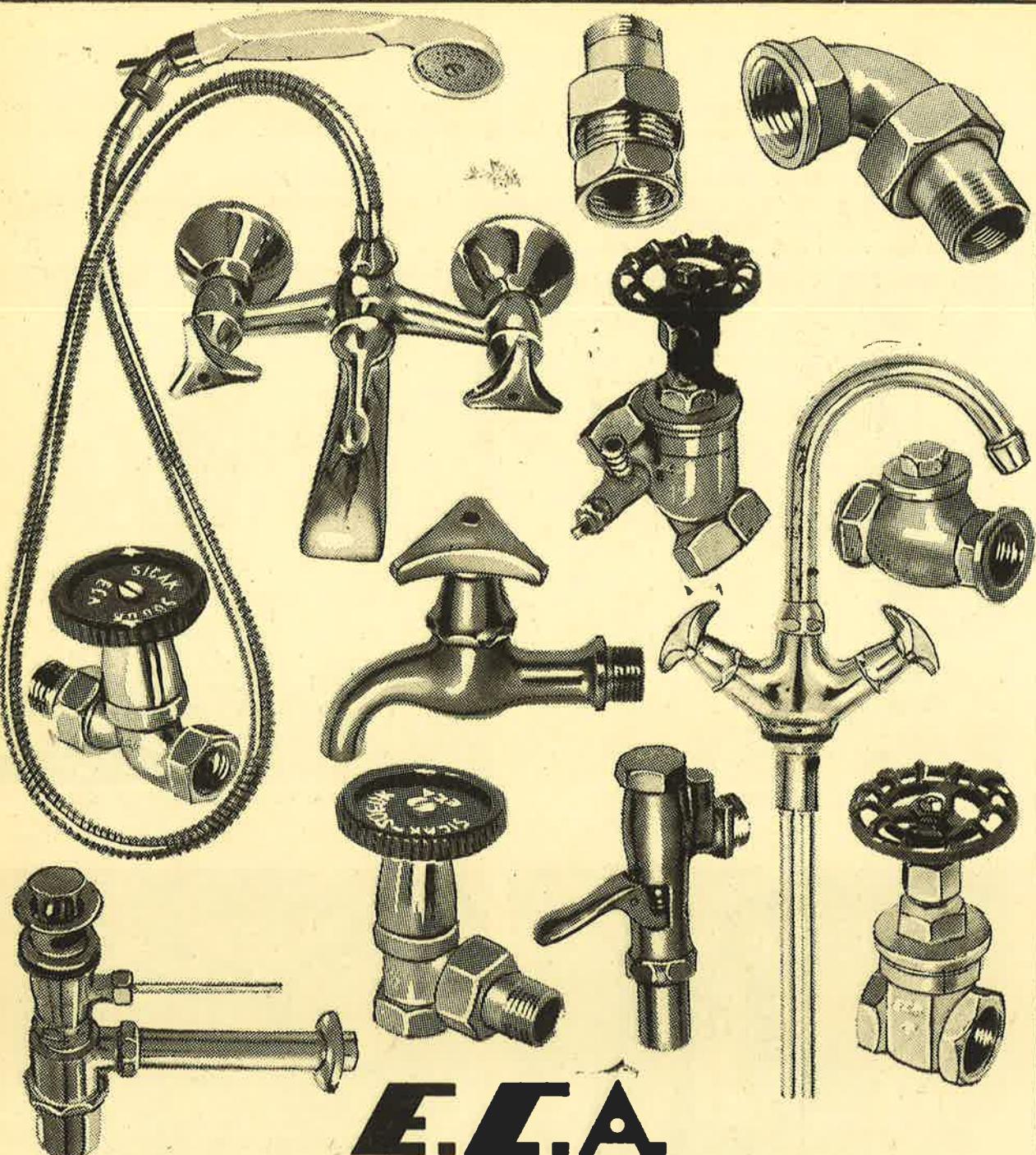
Bu alet, elektrik firını, otomatik sıcaklık kontrolü, optik ölçme ve kaydetme tertibatı vasıtasiyla çeşitli şartlar ve sürelerdeki uzama divagramlarının elde edilmesini sağlar.

VURMA DAYANIMI TEST ALETİ

(Impact Tester)

Bu alet 10 X 7.5 mm, 10 X 5 mm ve diğer tip metalik nüümelerin «İzot» deneyleri ile «V» ve «U» çentikli nüümelerin «Charpy» deneylerini yapmaktadır.

E.C.A.
Kalorifer ve sıhhî tesisat
malzemesi olarak
bütün ihtiyaçlarınızı karşılayan
yegâne markadır!

TSE Hazırlık Gruplarında

ELEKTRİK :

- ★ «Elektrik Makineleri için Fırça ve Fırça Taşıyıcıların Ana Boyutları ve Toleransları», «Elektrik Makineleri için Fırça ve Fırça Taşıyıcıların Tali Boyutları ve Kablo Bağlantıları», «Güç Transformatörleri için Yük Altında Kademe Değiştiricileri», «Güç Kondansatörleri», «Floresan Lâmba Starterleri», «Aydınlatma Armatürleri için Camdan Yapılmış Kısımlar», «Maksimum Demandmetreler», «Polivinil Klorür (PVC) Yalıtkan Serit» tasarıları ile TS 38 «Yalıtılmış İletkenlerin Yapısı» ve TS 212 «Termoplastik ve Lâstik Yalıtkanlı Y-Kabloları» standardlarının revizyonunu yapacak Teknik Komiteler çalışmalara başlamışlardır.
- ★ Teknik Komitelerince tamamlanan «İzolasyon Koordinasyonu», «1000 Volt'a kadar Kesiciler» ve «Ev Tipi Elektrikli Firmalar» tasarıları Hazırlık Grubuna sunulmuştur.
- ★ «Elektrik Ark Kaynağı Transformatörleri» tasarısı yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

İNŞAAT :

- ★ «Asbestli Çimentodan mamûl Dam Plâkları», «Asbestli Çimentodan mamûl Levhalar», «Asfalt Maddeleri», «Katran Maddeleri», «Algı Bölmeleler» standard tasarılarını hazırlayacak Teknik Komiteler kurulmuş ve çalışmalarına başlamışlardır.
- ★ «Organik Döşeme Kaplamaları ve Örtülerî Metalanik Aşınma Dayanımları Tâyini», «Demiryolları için Ahşap Traversler», «Çimento Kimyasal Analiz Metodları», «Prese Kapı Kanatları» ve «Doğal Yapı Taşları Deney Esasları» tasarıları Hazırlık Grubunda tamamlanmıştır. Bu tasarılar, yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

KİMYA :

- ★ «Beyaz Pigmentler», «Cam Pamuğu», «Poliestiren», «Karbon Siyahı», «Şeker», «Glikoz», «Dektroz», «Amonyak», (Amonium Klorür), «Amonium Nitrat» standard tasarıları, Teknik Komiteler tarafından hazırlanmaya başlanmıştır.
- ★ «Sülfik Asit» ve «Oto Camları» tasarıları Teknik Komiteleri tarafından tamamlanmış ve Hazırlık Grubunda incelenmeye başlanmıştır.

LÂBORATUVAR :

«Mangan Cevherlerinin Kimyasal Analiz Metodları : Metalik Demir Tâyini» tasarısı tamamlanmış olup, yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

MAKİNA :

- ★ «İçten Yanmalı Motorlar için Piston ve Pimler, Muayene ve Kabul Deneyleri, Bujiler, Segmanlar, Hava Filtreleri» adlı 5 adet tasarısı ile «Sıkıştırılmış Petrol Gazlarının Depolanma ve Taşın-

ma Kuralları», «Pistonlu Kompresörler için Kabul Deney Metodları», «Motorlu Taşıtlar için Fren Hortumları», «Motorlu Taşıtlarda Yakıt Tüketimi», «Çelik Çekme Borular İçin Ekleme Parçaları» ve «LPG Tüpleri Donanımı» tasarılarını hazırlayacak Teknik Komiteler kurulmuştur.

- ★ «Lâstik Hortumlar (Basınçlı Hava için)», «Asma Tarım Araçlarının Tekerlekli Tarım Traktörlerine Bağlanan Üç Nokta Askı Düzeni», «Beton Çelik Çubuklar», «Menteseler» ve «Transmisyon Kasnaklarında Merkezler Arası Uzaklığın Ayarlanması» tasarıları ile TS 5 numaralı standardın revizyona tâbi tutulmuş şekli olan «Çelikten yapılmış Çekis, Varyoz, Baskı, Keski ve Zimbalar» tasarısı hakkında çeşitli kuruluşlar, dan gelen mütalâalar değerlendirilmektedir.

METALURJİ :

- ★ «Bakır Alaşumları», «Galvanizli Düz Oluklu Saçlar», «Dikenli Teller», «Genel Maksatlar için Alüminyum Teller ve Perçinlik Alüminyum Çubuklar», «Alüminyum Pres Profilleri», «Bakır ve Bakır Alaşumlarından Pres Profilleri», «Perçin Çelikleri» ve «Çelikten Soğuk Çekilmiş Şeritler» tasarılarını hazırlayacak Teknik Komiteler kurulmuştur.
- ★ «Yumuşak Levha» tasarısı tamamlanmış olup, yakında Teknik Kurul'a sunulacaktır.

MÜTALÂALARI ALINMAK ÜZERE İLGİLİ KURULUŞLARA GÖNDERİLEN STANDARD TASARILARI (1)

ELEKTRİK :

- Reaktif Enerji Sayaçları,
- Gerilim Transformatörleri.

MAKİNA :

- Vida Biçimleri,
- Civata, Somun ve Benzeri Vidalı Parçaların Yapımı için Genel Esaslar,
- Sert PCV Plastik Borular (TS 201'in revizyonu),
- Elektrikli İnsan Asansörleri,
- Ana Yakıt Tankı (Bine Harici),

METALURJİ :

- Kasan Sağları,
- Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış T-Profilleri,
- Sıcak Haddelenmiş, Köşeleri Yuvarlatılmış Z-Profilleri.

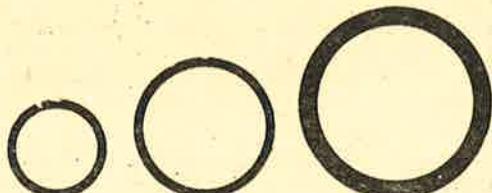
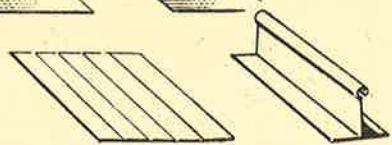
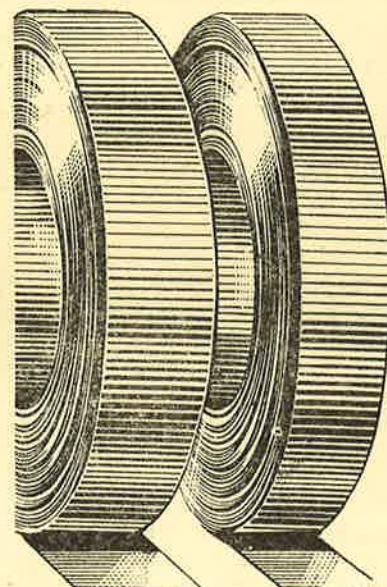
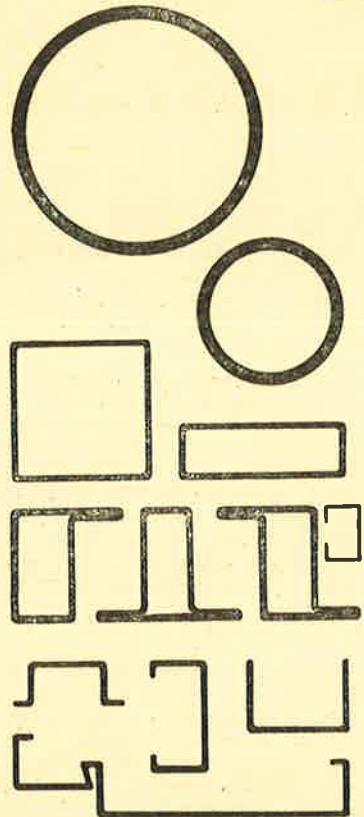
(1) Bu tasarılar hakkında görüş ve fikirlerini bildirmek isteyenler en kısa zamanda Ankara, Necatibey Cad. des 112'deki TSE Merkezine başvurmalıdır.

BS BORU SANAYİİ A.Ş.

İSTANBUL

Tophane, Salıpazarı Han Kat 8 Karaköy — İstanbul
Telefon : 49 00 03 Telgraf : BORUSAN - İstanbul

1968 YILI İMALÂT PROGRAMI

- **SU VE GAZ BORULARI:** TSE 301-DIN 2440 e göre Galvanizli, Siyah ve Bitüm kaplamalı olarak 1/2", 3/4", 1", 1 1/4", 1 1/2", 2", 2 1/2", 3", 4"
- **SULAMA BORULARI:** 51, 63, 76, 89, 102 ve 127 mm. çaplarında 0.8-1.5 mm. et kalınlığında.
- **PRESİZYON BORULAR :** TSE 302-DIN 2394 e göre 9, 13, 16, 19, 21, 25, 32, 38, 42, 48, 51, 60, 76, 89, 100, 120, mm. çaplarında ve 0.8 - 2,5 mm. et kalınlığında
- **PRESİZYON BORULAR :** (Soğuk çekilmiş) : TSE 302 - DIN 2393 e göre
- **KAZAN BORULARI:** TSE 416-DIN 2458 e göre 51, 57, 63, 76, 83, 89, 95, 102, 108, 114, 127 mm. çaplarında.
- **GENEL MAKSATLAR İÇİN BORULAR :** 9 - 200 mm. çapında, 0.8 - 5 mm. et kalınlığında
- **ÖZEL MAKSATLAR İÇİN BORULAR:** Paslanmaz çelikten, aluminyum ve sair metallerden mamul borular.
- **PROFİL BORULAR:** Muhtelif şekil ve ölçülerde yapı elemanları profilleri.
- **AÇIK PROFİLLER:** Muhtelif şekil ve ölçülerde, kapı ve pencere kasaları, ile hafif çelik konsütrüksyon profilleri.
- **SOĞUK ÇEKME ÇEMBERLİKLER:** (Çeşitli sanayi ihtiyacı çemberler, ambalaj çemberleri) İmalât normu DIN 1624
Tolerans „ DIN 1544 e göre
Kalite : St 0, St 1, St 2, St 3
İmalât ölçüler : Genişlik 15 ilâ 400 mm.
Kalınlık 0,3 ilâ 3 mm.
- **GALVANİZLEME İŞLERİ:** Sıcak daldırma usulü ile boru, profil, soğutma bloku, tekne v.s.

T.C. Resmî Gazete 'den Standard Haberleri

Yemeklik Zeytinyağı Standardında değişiklik yapıldı

Şeftali ve Sofralık üzüm Standardlarının kontrol damga ve işaretin ile ilgili hükümleri de bir yıl için mecburi uygulamadan kaldırıldı

1 — 29.6.1968 tarih ve 12937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1.6.1968 tarihli ve 6/10122 sayılı Kararname ile, TS 42 Şeftali ve TS 101 Sofralık Üzüm Standardlarının kontrol damgası ve kontrol işaretin ile ilgili hükümlerinin bir yıl için mecburi uygulamadan kaldırılması hakkında 15.8.1967 tarih ve 6/8672 sayılı Kararnamenin yürürlük süresi, nın yeni bir karar alınmına kadar uzatılması kabul edilmiştir.

★
2 — 2.2.1967 tarih ve 6/7658 sayılı Kararname ile mecburi kılanın TS 341 Yemeklik Zeytinyağı Standardında bazı değişiklikler yapan 1.6.1968 tarih ve 6/10153 sayılı Kararname, 8.7.1968 tarih ve 12944 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. 23.7.1968 tarihinde yürürlüğe girecek olan yeni metni aşağıda veriyoruz :

TS 341 YEMEKLİK ZEYTINYAĞI STANDARDINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Dip Not (1) Parantez içindeki isimler dış piyasa için kullanılacak deyimlerin Fransızca karşılıklarıdır; parantez dışındaki isimler ise iç piyasa için kullanılır.

1.1.1.2 — Ekstra - Ekstra (Hui-les d'elive vierges Fine) Zeytinyağıları :

Sızma zeytinyağı özelliklerinde olup serbest yağ asitleri % 1,5'i geçmeyen doğal zeytinyağılardır.

2.1.2 — Varil teneke ve benzeri küçük kaplardan nümunе alma :

Kap sayısı, ne olursa olsun, üç kaptan az olmamak üzere, bine bir oranında gelişigüzel nümunе kapları ayrılır. Bu kaplar daha açılmadan iyi, ce çalkalanarak homogen bir halo getirilir ve sonra her birinden asidite tayıni için 250 ser gramlık 3 er nümunе alınır. Bu işlem tamamlandıktan sonra, yine nümunе kaplarından eşit miktarlar alınarak ayrı bir kaba aktarılır, karıştırılır ve homogen bir hale getirilir. Bu karışımından asiditeden başka diğer tayınlar için 500 er gramlık üç nümunе alınır. Böylece hazırlanan asidite tayınine ve genel muayenele ait nümunе şşeleri eşit sayılarda üç takım haline getirilir, bunlardan bir takımı murakiba, bir takımı mal sahibine verilir ve bir takım da görevli lâboratuvara gönderilir.

Eğer kaplarda su ve tortu görüürse, nümunе kaplarının en dip nok-

tasından 250 ser gramlık üç nümunе alınıp bu hususu belirten etiketile diğer nümuneler arasına konulmalıdır.

1 kg. a kadar (1 kg. dahil) olan ambalajlamaların nümunе kaplı ambalaj halinde alınır. Muhtelif büyülükteki ambalajlar, aynı parti seri numarasını taşıdıkları hallerde bir parti sayılırlar ve bu partilerden gelişigüzel ve üften az olmamak üzere bine bir oranında ünite ayrılarak nümuneler bunlardan yapılır.

3.1 — İ işaretleme :

Zeytinyağının bulunduğu kapla- rın üzerine :

- Piyasaya arz eden firmanın adı veya varsa markası,
- Sınıfı (Naturel, rafine veya tip olduğu) ve türü,
- Türk Mali ibaresi,
- Net ve brüt ağırlığı (sişe ambalajlarında brüt ağırlık aranmaz)
- TS işareteti ve numarası,
- Parti seri numarası,

kapların büyüklüğünne uygun şekilde 1 ve 2 numaralı çizelgelerde gösterilen ölçülerde kâğıt veya baskı (Litograf) etiket olarak yazılır. Adres konulduğu takdirde, ambalaj üzerine diğer bilgiler için kullanılabilen en küçük puntoda yazılır. Firma adı ve marka birlikte bulunması halinde, bunlardan biri daha küçük punto ile yazılabilir. Ambalaj üzerine içindeki zeytinyağının sınıf, tür ve bu standarda belirlenen özellikleri bakımından alıcıyı yanıltabilecek yazı ve resimler konulmaz.

3.2.2.1 — Teneke kutular :

Bu ambalajların net ve brüt ağırlıkları ile işaretlemeye ait diğer bilgiler (Çizelge 1) de gösterilmiştir.

Bu ambalajlar yeni, passız ve gıda maddeleri konmaya elverişli malzemeden yapılmış olacaktır.

Kontrol net ağırlık üzerinden yapılır. Farklılık görüldüğü takdirde, 10 ambalajın brüt ağırlıklarının ortalamasına göre işlem yapılır.

18 Kg. liklar pres teneke kapsüle, daha küçüklerin üst kapakları teneke kapsüle veya alt ve üst kapakları özel kapatma aletleriyle lehimsiz olarak kapatılacaktır.

(Devamı 27. Sayfada)

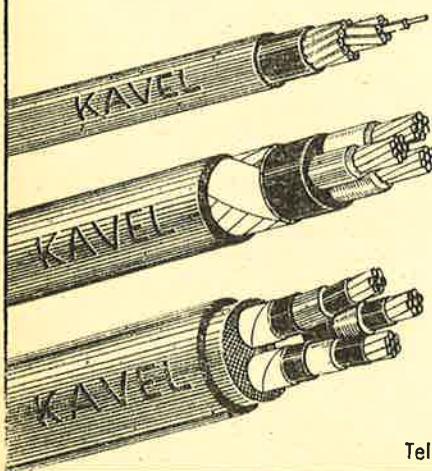
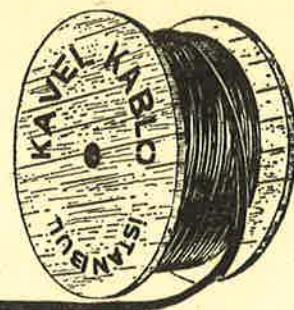
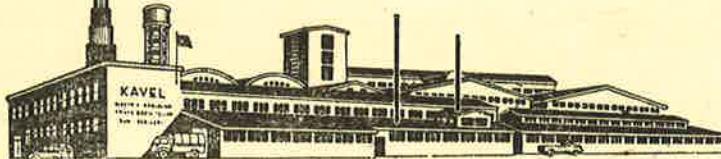
TİZELGE : 1 TENEKE ZEYTINYAĞI AMBALAJLARI

Ağırlıklar

Sıra No.	Brüt ağırlığı Kg.	Zeytinyağı ağırlığı Kg.	Ambalajın ağırlığı Kg.	Firma adı veya mar. kasi, sınıfı, türü, pun. topları (En az) *	Diğer bil. giller pun. topları (En az) *
I	0,250	0,180	0,070	10 punto - (2,5 mm)	8 punto - (2 mm)
II	0,500	0,390	0,110	24 punto - (6 mm)	12 punto - (3 mm)
III	1,000	0,830	0,170	24 punto - (6 mm)	12 punto - (3 mm)
IV	2,000	1,730	0,270	24 punto - (6 mm)	12 punto - (3 mm)
V	4,000	3,600	0,400	36 punto - (9 mm)	24 punto - (6 mm)
VI	5,000	4,500	0,500	36 punto - (9 mm)	24 punto - (6 mm)
VII	10,000	9,230	0,770	36 punto - (9 mm)	24 punto - (6 mm)
VIII	18,000	17,000	1,000	60 punto - (15 mm)	24 punto - (6 mm)

(*) Bu değerler, karşılıkları puntolarda ve çeşitli karakterlerde yazılacak harflerin en küçük boyunu göstermektedir.

KAVEL

- PLASTİK İZOLELİ ELEKTRİK İLETKENLERİ
- YERALTI KABLOLARI (Yüksek ve alçak gerilim 240 mm² ye kadar)
- EMAYE BOBİN TELLERİ (0.10 mmØ - 3 mmØ)
- SUNİ DERİ ve YER MUŞAMBALARI

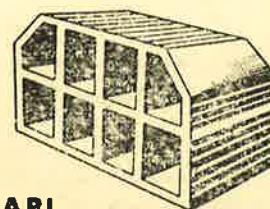
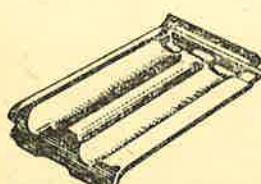
Yeraltı Kablosu NK-NKBA'ya nazaran üstün özellikleri haiz olan YVV (NYY) YVMV (NYCY) YVSV (NYFY) YVMHV (NYCEY) Kablolarında ve her tip iletkenlerde KAVEL markası standardlara uygunluğun ifadesi ve üstün kalitenin sembolüdür.

KAVEL KABLO ve ELEKTRİK MALZEMESİ A. Ş. İSTINYE - İSTANBUL

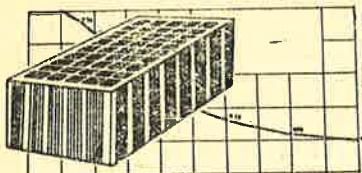
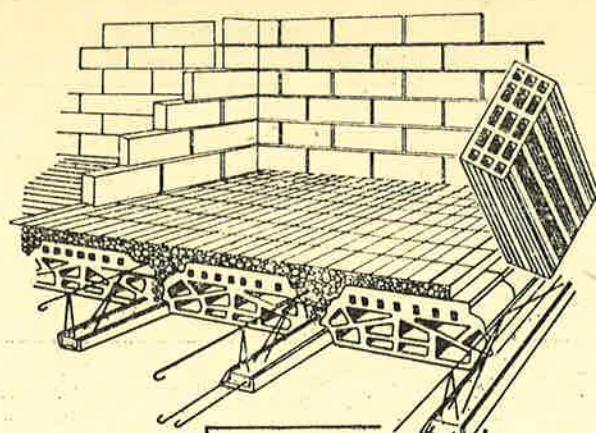
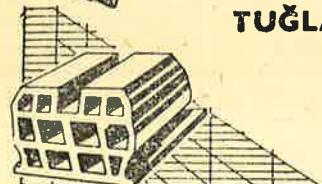
Telefon : 63 34 00 - 63 34 01

Telgraf : KAVELKABLO - İstanbul

Standard — 91

TUĞLA KİREMİT VE ASMOLEN FABRİKALARI

SATIŞ ŞUBELERİ :

İSTANBUL Meclisi Mebusan Cad. Arhan Salıpazarı - İstanbul
☎ : 49 58 02 - 44 81 29

KADIKÖY MühürdarFuat Bey Sokak Talaş İş Hanı kat 1
Kadıköy - İstanbul ☎ : 36 13 42 - 36 48 98

UMUM MÜDÜRLÜK
Meclisi Mebusan Cad. Arhan
Salıpazarı - İstanbul
☎ : 49 79 56 49 74 14

İhraç Mallarının Denetlenmesinde Bilirkişi Kurulu

Muzaffer UYGUNER

Blindiği üzere, memleketimizden İhraç edilen malların denetimi, 1705 ve bunun eki olan 3018 sayılı yasalar uyarınca yapılmaktadır. Yasaların verdiği yetkiye dayanılarak Hükümet bazı kararlar alabilmektedir. Hükümet bu yetkisini, «Murakabe tüzükleri» ve «Standardları yolu ile kullanmakta olup, son zamanlarda ikinci uygulamaya geçilmiş, yanlı TSE tarafından hazırlanan standardlar mecburi kılınmağa ve uygulanmağa başlanmıştır. Bu uygulama, Türk Standardlarının Uygulanması Hakkında Tüzük'e göre yapılmaktadır. Mürakabe tüzükleri ve standardları olmayan maddelerin ihracatının denetlenmesi de uygun bulunmuş ve bu amaçla da 24.8.1965 tarih ve 6/5176 sayılı Kararname ile İhraç Mallarının Nümunesine ve Satış Anlaşmasına uygunluğunun Denetlenmesine Dair Tüzük yürürlüğe konulmuştur.

Her iki Tüzük de, denetleme sırasında çıkabilecek anlaşmazlıklar çözümlemek üzere «Bilirkişi Kurulu» kurulmasını öngörmüştür.

Kurulun Kuruluşu :

Türk Standardlarının Uygulanması Hakkında Tüzük'ün 18'inci maddeinde, «İhracatçı veya temsilcisinin denetleme sonucuna yapacakları itirazı incelemek ve düşüncesini bildirmek üzere, ilgili Bakanlığın gerekli gördüğü yerlerde, üç kişilik Bilirkişi Kurulu teşkil» edileceği hukmü yer almıştır. Kurulun kurulması söyle olacaktır :

1 — Başkan : İlgili Bakanlıklarca (Ticaret Bakanlığı) seçilecektir.

2 — Üye : Mahalli Ticaret Odası, Ticaret Odası olmayan yerlerde Ticaret ve Sanayi Odasına seçilir. Sınai mamül İhracı halinde Ticaret Odası temsilcisi yerine Sanayi Odası temsilcisi katılır.

3 — Üye : Mahalli Ticaret Borsası, Ticaret Borsası olmayan yerlerde ilgili Bakanlıkça seçilir. Bu üye ile ilgili Bakanlık, tarımsal ürün İhracında Ticaret Bakanlığı, sınai mamül İhracında ise Sanayi Bağışlığıdır.

Başkan ve üyelerin aynı surette birer yedeği de seçilecektir.

Denetleme sonucuna itiraz eden ihracatçının usul ve fırından veya kari veya kocasından veya dördüncü dereceye kadar civar veya sihri hismlarından olanlar veya ortağı veya birlikte iş yaptığı kişilerle memur veya hizmetli durumunda olanlar o toplantıya katılmazlar; bu takdirde yedeklerin toplantıya katılması gereklidir.

Kurula seçilecek üyelerin, denetlemeye tabi maddenin ihracatçılardan olması, bulunmadığı takdirde, o maddeden anlayan kişilerden bulunması şarttır.

İhraç Mallarının Nümunesine ve Satış Anlaşmasına Uygunluğunun Denetlenmesine Dair Tüzük'ün 17'inci maddesi de kuruluşu getirmiş olup, kelimesi kelimesine aynı şeyleri hükmeye bağlamaktadır.

Kurulun Çahşası :

Kurul, her iki Tüzük'e göre, denetleyenin çağrısu üzerine derhal toplanıp anlaşmazlık konusunu inceleyecektir. Anlaşmazlığın hallinde başvurulacak belge murakabe tüzüğü ve standardıdır. Kurul, incelemesini hemen yaparak gerekçeli raporunu 24 saat içinde denetleme teşkilatına verecektir. Sürelerin bu şekilde tesbiti, ihracatın aksamasını önlemeyi sağlamak içindir. Aksi halde ya limanda bekleyen vapur çekip gider, ya istaruya ödenmesi gerekdir ya da mal bozulabilir.

Denetleyenin Kurulu toplantıya çağrımı, yapılan bir denetleme sonucuna ilgiliinin veya temsilcisinin itirazı halinde sözkonusudur. İtiraz ise ikinci halde olabilir :

1 — «Malin, standardındaki toleransları bir katına kadar (bir katı dahil) aştığı ve fakat diğer hükümleri bakımından standardına aykırı olmadığı» hali (m. 14/B),

2 — «Malin, standardına aykırı olduğu veya standardındaki toleransları bir katından fazla aştığı anla-

sıldığı» takdirde malin reddedilmesi hali (m. 14/C).

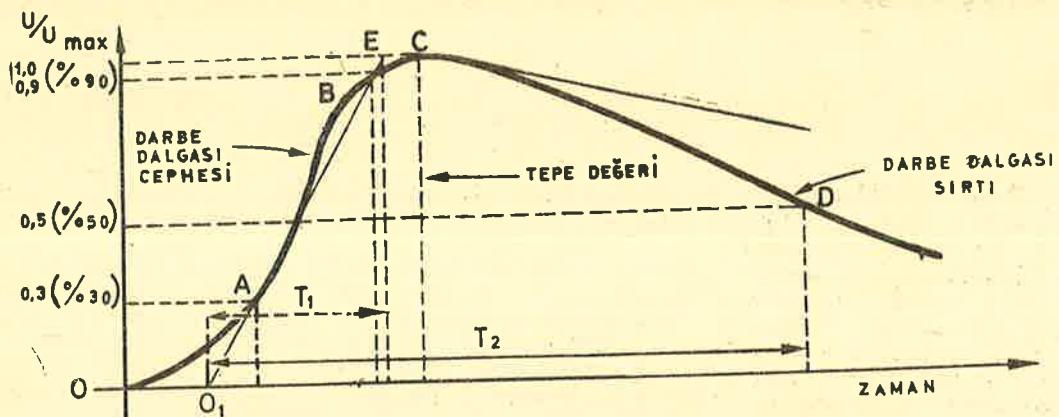
Nümune ve satış anlaşmalarına göre yapılan kontrollarda ise, malin nüümnesine veya satış anlaşmasına uymaması halinde itiraz edilebilir. Bu takdirde Kurul, nümuneyi veya anlaşma hükümlerini göz önünde tutacaktır.

Kurul raporunda denetleyenin raporu uygun bulunmuş ise, mal red olunur. Kurul raporu ile denetleme raporu arasında fark bulunduğu takdirde, denetleyen, son kararı verir ve buna göre işlem yapar. Ancak, denetleyenin, bilirkişi kurulu raporuna uymaması için, raporun, malin standardına aykırı olması veya gerçeğe uymaması gereklidir. Böylece, denetleyenin yetki sınırı belirtilmemiş olmakta ve hissi olarak işlem yapması sağlanmaktadır. Son karar hakiminin denetleyene verilmiş olması da Bilirkişi Kurulu'nu bağlamakta ve standarda veya anlaşmaya uygun hareket etmesini güven altına almaktadır.

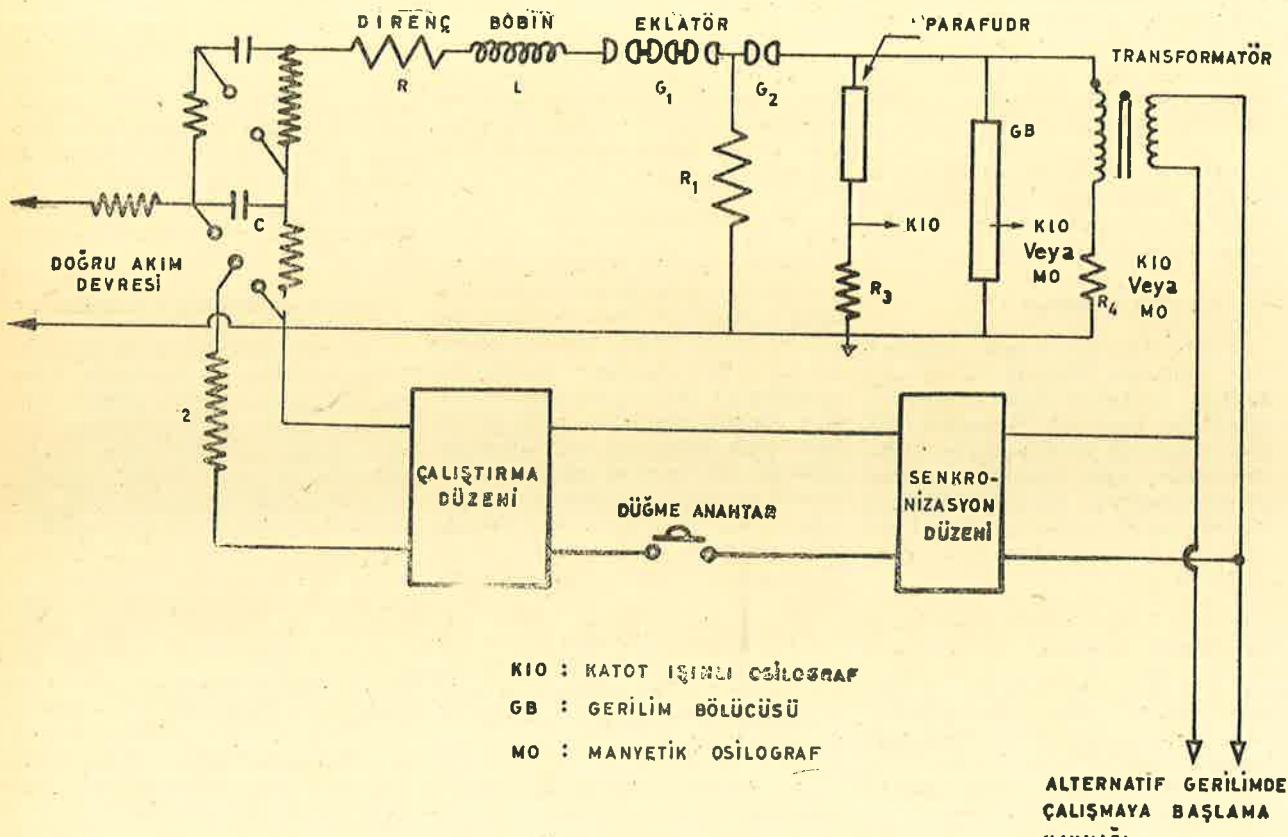
Bilirkişi Kurulunun Durumu :

Her iki Tüzük'de de yer alan Bilirkişi Kurul'u, bir hakemlik kurulu nitellinde görülmektedir. Kurul, mal sahibi ile denetleyenin arasında geçen denetleme işini hakem gibi incelemektedir. Böylece, mahke,meye veya daha başka bir uzun yola gidildiğinden anlaşmazlığın çözümü sağlanmıştır. Ancak, son karar hakiminin sınırlı da olsa, denetleyene bırakılmış olması karşısında, bu nitelik biraz sarsılmıştır. Burada hakim olan fikir, kamu yararıdır. Bilirkişi Kurul'u, ihracatçı yararına kurulmuş olduğu gibi, kamu yararı bakımından da denetleyene son bir hak anımsıtır. Bu hakkın hislerden uzak olarak kullanılması için de gereken sınır her iki Tüzük'te çizilmiştir.

Son olarak belirtilmesi gereken bir husus da her mal ile ilgili olarak ayrı kurul teşkil edileceğidir. Kurul başkanı ve üyeleri için, malin ihracatçısı olmak veya o maddeden anlaşmak şartı bunu göstermektedir.

ŞEKİLL-2. Tam Darbe Gerilimi Dalgası.

ŞEKİLL-5.

YENİ Standardlar

- I -

«Değişken Dirençli Parafudrlar» Standardı

Kemâl TAN

(Elektrik ve Makina Y. Müh.)

Yıldırım, bulutlarda meydana gelen ve bulut hareket ettiğe gerilimi yükselen statik elektriğin, bir başka iletken aracılığı ile toprağa akması ve bu halin, bulutun toprağa yaklaşığı noktaya rastlayan canlı veya esyayı yakıp kavurması, yıkıp tozunu savurması olayının tümüdür.

Elektriğin akım devrelerinde, sebebi ne olursa olsun, meydana gelen yüksek gerilimler de yıldırıma çok benzemekte ve bu devrelerin yahtılık kışımlarının yalıtkanlığı yeter olan kışımlarından gereken, en zayıf bulunduğu noktasındaki tesisat ve terribati kirip parçalayarak toprağa akmaktadır.

Elektrik akım devrelerinde meydana gelen ve işletme gerilimine nazaran tehlikeli derecede yüksek olan gerilimlerin, hiçbir tehlike yaratmadan toprağa boşalabilmesini sağlamak üzere yapılan cihazlara «parafudr» denilmektedir. Yüksek gerilimin kolayca boşalması için ise, yüksek gerilimde düşük değer gösteren parafudr direcinin, gerilim işletme gerilimine doğru azalması oranında, yüksek değere çıkması ve işletme gerilimine de elektriği toprağa kaçırmasının sağlayıcı özelikle bulunması gereklidir. İşte bu sebepten, standardımızın konusunu teşkil eden parafudr, en önemli özelliği ile birlikte «Değişken dirençli parafudr» olarak adlandırılmıştır.

«Değişken Dirençli Parafudrlar» standarı, Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu (IEC) nun 99-1 numaralı tavsiyesi ve NF C 65-100 ile diğer Fransız standartlarından faydalananarak hazırlanmıştır. Bu amaçla kurulan Teknik Komitenin hazırladığı taslaç, TSE Elektrik Hazırlık Grubu tarafından tasarı haline getirilmiş ve İ. Teknik Üniversitesi, ilgili Bakanlıklar, özel ve resmi kuruluşlar, dan ibaret 31 yere gönderilererek bunların müthalâaları sağlanmıştır.

Alınan müthalâalarla göre, olgunlaştırılan tasarı, TSE Teknik Kurulu tarafından kabul edilerek «Türk Standardı» hüviyetini kazanmıştır. İstanbul Teknik Üniversitesi tarafından israrla üzerinde durulan «Endüstriyel

frekans gerilimi» deyimi yerine «Alternatif çalışmaya başlama gerilimi» deyiminin kullanılması hususu, yerine getirilmek olmakla beraber, bu deyimin teknik literatürümüzde benimsenmesinden şüphe edilmiştir.

Standardın konusu, «Alterantif akım devrelerinde aşırı gerilimleri, boşalma akımını geçirmek suretiyle sınırlandıran, bundan sonra da ard akımı keserek devreyi normal hale getirip koruyan değişken dirençli parafudrlar» olarak özetlenebilir.

Tarifler bölümünde, parafudr, seri eklator, seri değişken direnç, orantılı parafudr parçası, parafudr elemanı, parafudr anma gerilimi, parafudr anma frekansı boşalma akımı, ard akım gibi parafudr'a ait özel deyimlerin tarifleri yapılmakta ve sonra işletmesi ile ilgili endüstriyel frekans ve darbe gerilimleri altında çalışmaya başlama limitleri tarif olmaktadır. Bundan başka, parafudr'un çalıştırılacağı sebekeye ait topraklama katsayısı, nötrü topraklanmış sebeke gibi özel deyimlerin anamları; gerilimle ilgili darbe dalgası, dikkortgen darbe, tam ve kesik darbe gerilim dalgaları, dalganın anma çephe süresi, dikliği, sırt yarı değer süresi gibi özelikler açıklanmaktadır.

Bundan sonra standardın «Sınıflandırma ve Özellikler» bölümünde, parafudrların standard anma gerilimleri, standard amma frekans sınırları ile normal işletme şartları belirlenmiş ve «İzhar ve İmalâta ait Muayene ve Deneysel» e geçilmiştir.

Bu bölümde :

- Darbe Deneyleri,
- Endüstriyel Frekans Deneyleri,
- Yağmur Altında Yapılan Deneyler,
- Alternatif Gerilimde Çalışma Ya Başlama Deneyi.

Açıklanmıştır ve uygun kabul olunacak sonuçlar belirtildikten sonra, tip deneyleri için 3'ten az olmamak üzere, parafudr sayısı küp kökünden ibaret ve kesirli ise fazla tam sayısındaki sayıdan çok olmamak üzere ayrılacek parafudrlara :

— Parafudr mahfazalarının gerilime dayanma,

— Darbe geriliminde % 100 çalışmaya başlama,

— Darbe geriliminde cephede çalışmaya başlama,

— Artık gerilimi doğrulama,

— Büyük darbe akımında dayanma,

— İşletme,

deneyselerinin nasıl uygulanacağı ve olumlu kabul edilecek sonuçları gösterilmiştir.

Bu hususlarla ilgili olarak standarda eklenmiş bulunan Şekil — 2'deki tam darbe gerilimi dalgası ile Şekil — 5'deki işletme deneyi için tip bağlantısı seması, diğer sayfamızda gösterilmiştir. Büyük darbe akımı tipe değeri 100.000 Ampere kadar gitken ve mikro saniye sürelerinde dahi olsa, çok yüksek gerilim darbelereine dayanması gereken parafudrlara 1 dakika süre ile kuruda veya yağmur altında uygulanacak endüstriyel frekanslı deney gerilimlerine birkaç örnek;

1 dakika süre ile uygulanacak endüstriyel frekanslı gerilim efikas değer kV	Parafudr anma gerilim efikas değer kV
---	---------------------------------------

6	25
13	37
20	49
60	117
160	305
245	460

olarak verilebilir.

Standardın diğer bölümleri, bütün standardlarda olduğu gibi, piyasaya arz, işaretlemeye, ambalajlama ve müteferrik hükümler gibi genel konulara ayrılmıştır.

Yedi sayfa, beş çizelge ve iki folyo den ibaret bulunan «Değişken Dirençli Parafudrlar» Standardı, elektrik sebekeleri ve bu konu ile ilgili imalâtcı, kullanıcı ve meraklılarına, mühendis ve teknisyenlerine tavsiye olacak faydalı bir eserdir.

1. Genel bilgiler

Deney tarihi : .....

İmalatçının adı : .....

Deney No : .....

İmalatçının adresi : .....

Deneyde bulunanlar :

Alicinin adı : .....

.....

Alicinin adresi : .....

.....

.....

Pompanın :

Markası : .....

Boyutu : .....

İmalat seri No : .....

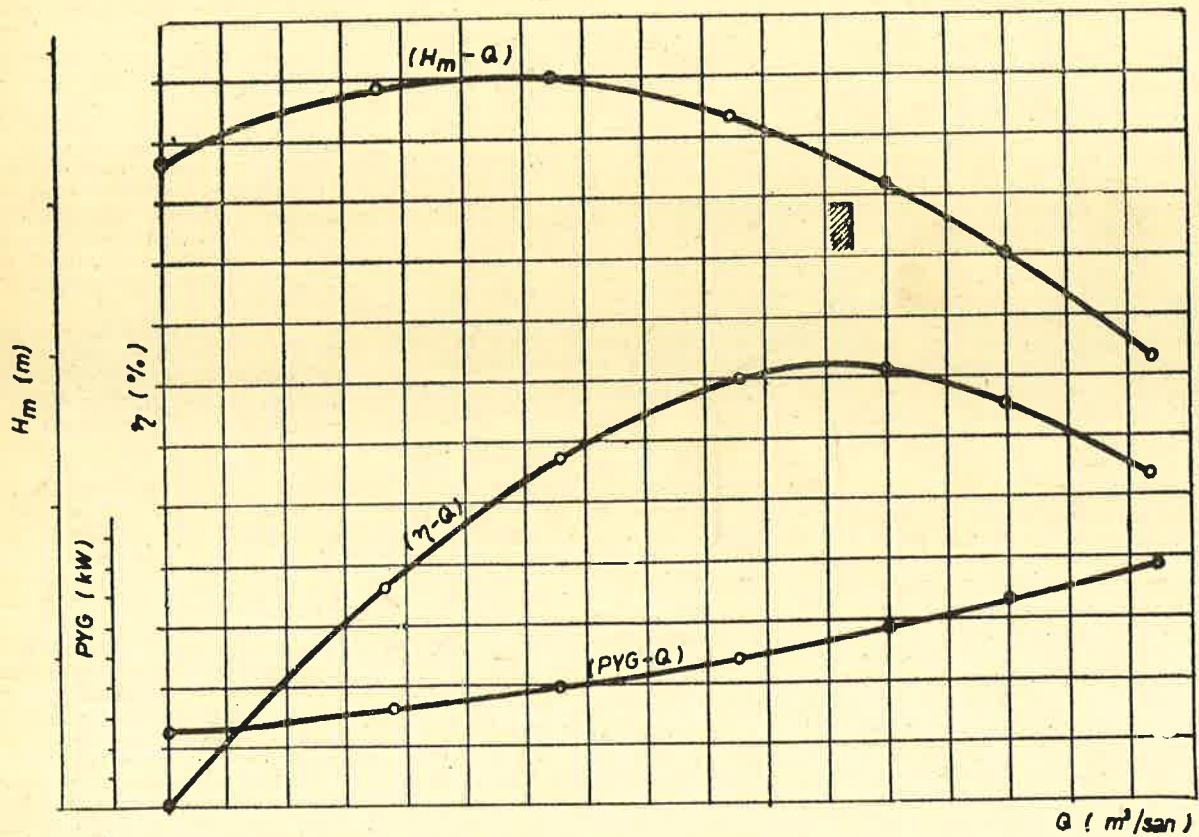
İmalat tarihi : .....

Tipi : .....

2. Teknik bilgiler

İmalatçının garantileri:

Verdi	Manometrik yükseklik	Vutulan güç	Hız	Pompa verimi
..... m ³ /san	..... m	..... kW	..... d/d	..... %
Standardlara göre (minimum)				
..... m ³ /san	..... m	..... kW	..... d/d	..... %

Bu grafik TS 268 e göre hazırlanmıştır

YATAY EKSENLİ SANTRİFÜJ SU POMPALARI STANDARDI

Dr. Ercan TEZER
Ziraat Yüksek Mühendisi.

Yatay eksenli santrifüj su pompalarının bılıhassa sulama suyu temini maksadı ile kullanılması son yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Halen memleketimizde yatay eksenli santrifüj su pompalarının imalatı ile uğraşan 60'a yakın firma vardır. Bu firmalar bılıhassa İstanbul, İzmir ve Mersin gibi büyük sanayi bölgelerinde toplamış bulunmaktadır. Pompa imalat sanayiinde bılıhassa 1957 yılın dan itibaren ortaya çıkan hızlı gelişme sonunda, ilk olarak, 1958 yılında ilan edilen ithal kotalarında, tek ademeli santrifüj pompalar için ithal yasağı konulmuş, daha sonraki yıllarda bu ithal yasağının kapsamı genişletilmiştir. Bugün ığın verdisi $250 \text{ m}^3/\text{saat}$ 'te kadar olan ($250 \text{ m}^3/\text{saat dahil}$) yatay eksenli santrifüj pompa'ın ithal yasaklanmıştır bulunmaktadır. Ithal yasağının sağladığı satış imkânlarının yardımcı ile bu sanayi dalı imalatını daha çok genişletmiş ve bu konuda bir standardın hazırlanması bir zorunluk olarak ortaya çıkmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı ve Sanayi Odaları kanalı ile Türk Standardı'rı Enstitüsüne intikal ettirilen teklif üzerine, 1964 yılında Enstitütün Hazırlık Grupunca kurulan Teknik Komite çalışmalarını 1965 yılında tamamlamıştır. İlgili kuruluşların da görüşleri alınarak hazırlanan tasarı, 7 Temmuz 1965 yılında toplanan Enstitü Teknik Kurulunca, mecburi olarak yürürlüğe konulmak üzere, Türk Standardı olarak kabul edilmiştir.

TSE 268 numarasını alan yatay eksenli santrifüj su pompaları standardı, Sanayi Bakanlığının 28 Eylül 1966 tarihli isteği üzerine Bakanlar Kurulunun 12 Ekim 1966 tarih ve 6/7167 sayılı kararı ile mecburi olarak uygulanacak bir standard olarak kabul edilmiştir. Buna ait kararname ve standardın tam metni 18 Kasım 1966 günlü, 12455 sayılı Resmi Gazete ile yayınlanmıştır. Bu suretle TSE 268'in kapsamına giren yatay eksenli santrifüj su pompaları için bu standarda uymak zorunlu konumaktadır.

Memleketimizde önemli bir sanayi kolu haline geldiğini daha önce belirttiğimiz pompa imalat sanayili, TSE 268'in kapsamına giren yatay eksenli santrifüj su pompaları standardının mevcut laboratuvar imkânları ile daha da genişleterek, standardın

tatbikatını kovusturan kuruluşlara yardımcı olmak gerekmektedir.

TSE 268, «UDK 621.67 (083.75) (540)» sınıflandırma numarasını taşımakta olup, standardın metni 20 sahife ev 3 ekten ibarettir. Metin içinde 18 sezik bulunmaktadır.

Standardın tarifler bölümünde, yatay eksenli santrifüj su pompa «Elektrik motorları, benzin ve diesel motorları gibi çeviriçi makinalar tarafından hareket ettirilen ve dönen çarkı vasıtasi ile suyu belirli bir derinlikten emerek belirli bir yükseklige basan makinadır» şeklinde tarif edilmiştir. Bu bölümde, pompanın başacağı suyun tarifi ve özellikleri bildirilmiştir. Gerek sanayi, gerekse eğitim ve öğretimde kullanılan ve pompa teknigi ile ilgili bulunan basinc (yükseklilik), verdi, güç, verim v.b. gibi terimlere tarifler kısmında geniş bir şekilde yer verilmiştir. Bu surette terimler ve kavramlar için daha açık ifadeler standarda ilâve edilmiş bulunmaktadır. Yatay eksenli santrifüj su pompalarının boyutu, standarda göre, emme ve basma boruları ağızları iç çapının milimetre olarak ifadesi ile belirtilmektedir. Eğer emme ve basma ağızları farklı ölçtide ise, pompanın boyutu iki rakamla ifade edilmektedir.

Standard, normal sıcaklıkta (30°C max.) temiz suların bir yerden bir yere iletilmesinde (basılmamasında) kullanılan yatay eksenli santrifüj su pompalarını kapsamaktadır. Çamur, sıcak su, deniz suyu gibi özellik gösteren suların veya sıvıların basılması için kullanılan pompalar bu standardin kapsamı dışındadır.

Sınıflandırma bölümünde, TSE 268'in kapsamına giren pompalar iki grupta toplanmıştır. Buna göre, özgül devir sayısı tek emisli olanlarda 300, çift emisli olanlarda 400'e kadar olan pompalar radyal akışı santrifüj pompalar (tam santrifüj pompalar), özgül devir sayısı 650 ile 850'ye kadar olanlar ise karışık akışı pompalar (heliko-santrifüj pompalar) olarak isimlendirilmektedir. Bundan başka standardın kapsamına giren santrifüj pompalar kademe sayısına göre iki, suyun girişine göre iki, gövde tipine göre iki ve konstrüksiyon malzemelerine göre üç tipe ayrılmıştır.

Standardın yapılış özellikleri bölümünde, pompanın çeşitli parçaları için kullanılacak malzemeler bir liste halinde bildirilmiştir. Bu bölümde

pompanın yapılışı ile ilgili olarak parçaların aralarında değiştirilebilmesi giriş ve çıkış ağızlarının ölçüsü, suyun geçtiği yüzeylerin özellikleri, çeviriçi makina bağlantı yeri, dönüş yönü v.b. gibi konularda uyulması gereken esaslara yer verilmiştir.

TSE 268'in dikkate değer diğer bir yönü de, santrifüj pompaların deneyleri sırasında uygulanacak metodları ilgilidir. Bu bölümde, hız, verdi, manometrik yükseklilik ve güç ölçmeleri ile ilgili metodlar geniş şekilde açıklanmıştır. Verdi ölçmelerinde depo ve savakların kullanılması öngörümekte ve bunlarla ilgili metodlar ve hesaplama formülleri verilmektedir.

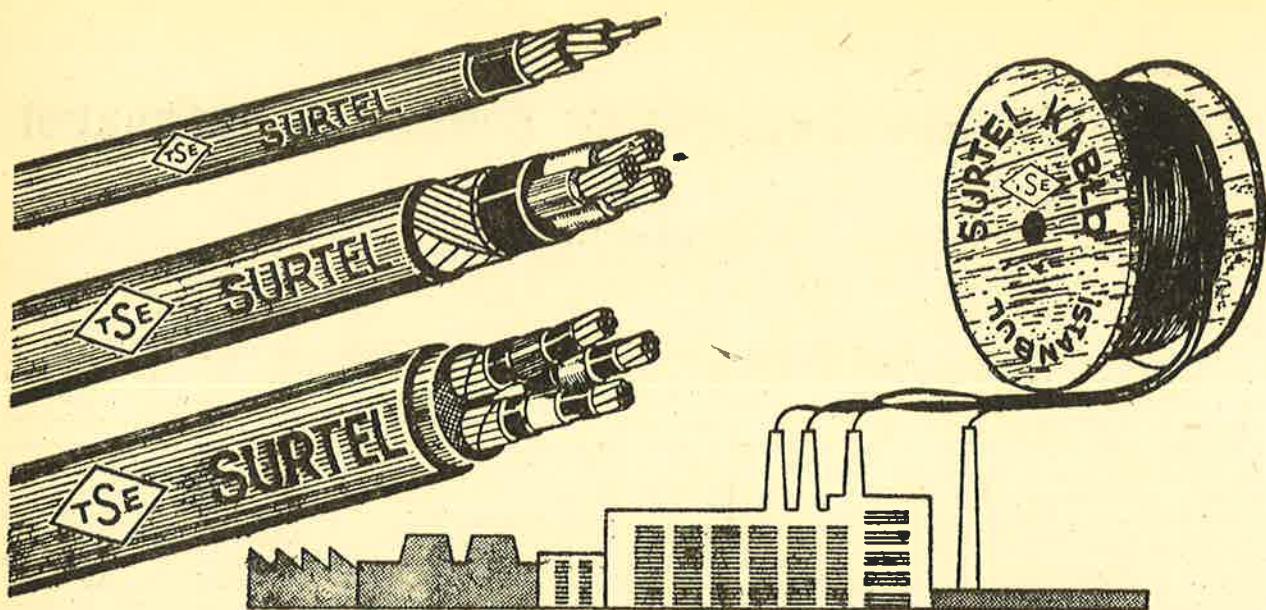
Deney sonuçlarının değerlendirilmesi, pompanın karakteristik eğrilerinin çizilmesi ile ilgili olarak örnekler ek halinde verilmiştir.

Standarda göre imal edilen pompaların piyasaya arz edilmesinde pompa üzerinde aşağıdaki bilgilerin bulunduğu bir isim plakasının takılması gerekmektedir :

- A) İmalatçının alâmeti farıkası veya kısa işaretî (markası), adresi,
- B) Pompanın tipi, boyutu, imalat seri numarası ve tarihi,
- C) Hız, manometrik yükseklilik, verdi, yuttuğu güç ve maksimum verimi (performans değerleri),
- D) Bildirilen yükseklüğü % + 10 ile % - 25'i arasındaki çalışma sınırları için pompa tarafından yutulan maksimum güç,
- E) TS işaretî,
- F) Türk malî deyimi.

Yatay eksenli santrifüj pompaların siparisinde gerek alıcı, gerekse satıcı tarafından verilmesi gereken bilgiler müteferrik hükümler pöhlümünde açıklanmıştır. Buna göre diğer hususların yanında, imalatçı yapacağı satış tekliflerinde pompanın maksimum verimi, verdi, manometrik yükseklilik, yutulan güç ve devir sayısı gibi performans değerlerini, pompanın ana ölçülerini gösterir resmiñ, yetkilî bir müesseseseye bu standarda uygun olarak tesbit edilen karakteristik eğrileri ve deney raporu verecektir. Standardın besinci bölümünde ise, Türk Standardının Uygulanması Hakkındaki Tüzük Hükümleri açıklanmıştır.

Pompa imalat sanayii alanında bir ihtiyacı karşılamak üzere hazırlanmış bulunan TSE 268 yatay eksenli santrifüj su pompaları standardının, imalatçı ve kullanıcılar yararlı olması dileğimizdir.

Surtel Kablo Sanayii Koll. Şti.

SURTEL

Türk Standardları Enstitüsünün kalite belgesini ve markasını taşıyan kabloları imâl eden ilk Türk kablo fabrikasıdır.

% 100 Türk malı, Türk Sermayesi ve Türk emeğinin mahsülü olan Surtel enerji kabloları garantisinde imâl edilmektedir.

**SURTEL, GÜVENEREK KULLANILACAK
YÜKSEK KALİTELİ KABLODUR**

SURTEL KABLO SANAYII Koll. Şti.

Muhtar Yalın ve Ortakları

Bankalar, Okçu Musa Cadd. 80, Karaköy - İstanbul
Merkez Tel : 44 65 83 - 49 97 90
Fabrika Tel : 47 15 43 - Telgraf : Surkablo, İstanbul

Standard — 93

BAŞKA ÜLKELERDEKİ STANDARD KURULUŞLARINI TANIYALIM

SEYLÂN STANDARDLARI BÜROSU

(BUREAU OF CEYLON STANDARDS)

Doğuşu :

Seylân Standardları Bürosu, 1964 tarihli ve 38 numaralı kanun gereğince kurulmuş ve 1965 Kasım ayında faaliyete geçmiştir. Büro. Seylan'da standardizasyon görevini yapan tek kuruluştur.

Kuruluşun Yapısı ve Standardların Hazırlanma Usulleri :

Seylan Standardları Bürosunun yönetim organı Konseydir. Konsey, a) Seçilmiş üyeleri, b) Tabii üyelerden meydana gelmektedir. (a) Bölümü, ülkenin ticari ve sınai çevrelerinde tanınmış sahisiyetler arasından seçilen 4, Maliye Bakanlığından, Seylan Mühendisleri Enstitüsünden, Seylan Bilimsel İlerleme Derneğinden ve Seylan Bilimsel ve Sinaî Arastırma Enstitüsünden seçilen birer üyeden teşekkül etmektedir.

(b) Grubundaki tabii üyeleri ise Seylan Kal-

kinma Bakanlığının Sanayi Direktörü, Seylan Standardları Bürosu Direktörü ve Seylan Ticaret Direktörüdür.

Konsey'in yönetiminde halen 5 büyük komite görev yapmaktadır. Bunlar: Metrik Sisteme geçiş, İnşaat Malzemesi ve Mamülleri, Makina Sanayii Mamülleri, Elektrik Sanayii Mamülleri ile Tarım ve Kimya Sanayii Mamülleri komiteleridir.

Bu komitelerin her birinin gözetiminde, standard tasarılarını hazırlayan çeşitli teknik komiteler çalışmaktadır. Yeni kurulmuş ve daha geçen yıl Milletlerarası Standardizasyon Teşkilati (ISO) na üye kabul edilmiş bulunan Seylan Standardları Bürosu'nun halen 21 teknik komitesi faaliyet halindedir. Bunlar daha çok Seylan'ın ihracat ürünleri ile bazı sınai tüketim mallarının standardlarını hazırlamak için çalışmaktadır.

TÜRK STANDARDLARI

ENSTITÜSÜ ADINA

SAHİBİ VE BAŞYAZARI

MÜESSESE MÜDÜRÜ

GENEL YAYIN MÜDÜRÜ

MALİ VE İDARİ

İŞLER MÜDÜRÜ

BU SAYININ SORUMLU

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

BASILDIĞI YER

TELGRAF ADRESİ

TELEFON

POSTA KUTUSU

: FARUK A. SÜNTER

: VELİD İSFENDİYAR

: M. UYGUNER

: METİN KAYAALP

: İ. TANER BERKÜN

: Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Matbaası - Ankara

: STANDARD — ANKARA

: 17 91 24

: 73, Bakanlıklar — ANKARA

İLAN TARİFESİ

Tam sahife 800 TL.	1/2 sahife 450 TL.	1/4 sahife 250 TL.
-----------------------	-----------------------	-----------------------

Kapak içleri ve arka kapak 1000 lira.
İlave renk başına 250 lira fark alınır.

A B O N E S A R T L A R I

ADİ POSTA

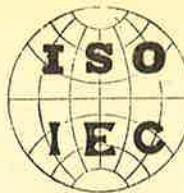
Yıllık	12 Lira
6 aylık	6 Lira
Sayısı	1 Lira

UÇAK POSTASI

Abone bedeline
uçak postası
ücreti ilâve edilir.

Yazilar, Derginin ve yazarin adı anılarak iktibas olunabilir.

Standard Dünyasından Haberler

IEC'nin Geçen Yıl Ankara'da Düzenlediği Toplantılar Sırasında TSE'den bir görünüş

IEC'nin 33. Genel Kurulu Londra'da Toplanıyor

ISO – IEC Ortak Komitesi ve ISO Konseyi ile İcra Komitesi de aynı tarihlerde Londra'da toplanacak

Türk Standardları Enstitüsü'nün de üyesi ve Türkiye temsilcisi bulunduğu Milletlerarası Elektroteknik Komisyonu (IEC) nun 33. üncü Genel Kurul Toplantısı, 3-13 Eylül 1968 tarihlerinde Londra'da yapılacaktır.

Bu münasebetle düzenlenen çeşitli IEC teknik komite, alt komite ve çalışma grupları toplantıları da aynı tarihlerde Kraliyet Bilim ve Teknoloji Koleji'nde yapılacaktır. Bu çalışmalar arasında, hidrolik türbinler, buhar türbinleri, gösterge aletleri,

ri, elektrik aksesuvarları, elektronik lambalar, mikrodalga lambaları, evlerde kullanılacak elektrik cihazlarının emniyeti gibi önemli konular ele alınacaktır. Daha önce hazırlanmış olan programdan öğrenildiğine göre, Genel Kurul münasebetiyle 18 teknik komite ve bir o kadar da alt komite toplanacaktır.

TSE, görüldüğü üzere gelişmekte olan sanayimizin pek çok sorunlarını kapsayan çalışmaların programlaştırıldığı bu toplantılar kuvvetli bir kadro ile istirak edilmesini karar-

laştırmış ve gesitli özel, resmi sektör kuruluşları ile üniversitelerimiz nezdinde yapılan temaslar sonunda TSE Heyeti tesbit edilmiştir.

TSE Başkanı Faruk A. Sünter, ISO Başkanı sıfatıyla Londra'da yapılacak faaliyetlerde çeşitli görevler alacağından, münhasıran IEC konuları üzerinde çalışacak Delegasyonumuzun Başkanlığını TSE Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Haldun Gürmen yapacak ve Prof. Necmi Tanyolaç da Başkan Vekili olarak çalışmaların yönetiminde yer alacaktır. Delegas-

yonumuzda üye olarak, İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesinden Prof. Abdü Dafes, Prof. Muhittin Dilege, Prof. Molz Eskenazi, Prof. İzzet Göneng, Prof. Mehmet İnan, Prof. Hasan Önal, Prof. Muzaffer Özkaya, Prof. Ziyaettin Süder, Prof. Emin Ünal, Berec firmasından İ. Sevil ve S. B. Samuels bulunmaktadır. Bu toplantılarda ayrıca TSE Müşavirlerinden J. S. Haskal da Delegasyonumuzun raportörlüğünü yapacaktır.

ISO - IEC Ortak Komitesi de Toplanıyor :

ISO - IEC Ortak Komitesi de Londra'da yapılacak IEC Genel Kurul çalışmalarının devam edeceğini silahlarda 12 Eylül günü Londra'da toplanacaktır. Her iki milletlerarası standardizasyon kuruluşunun İcra Komiteleri üyeleriinden meydana gelen bu komite, zaman zaman toplanarak milletlerarası standardizasyon çalışmalarında ortaya çıkan bazı sorunları çözümlemeye çalışmaktadır ve iki kuruluşun çabalarını ahenklestirmeye imkân verecek kararlar almaktadır.

ISO - IEC Ortak Komitesi toplantılarını, ISO ve IEC Başkanları

ISO Başkanı F. A. Sünter ve IEC Başkanı M. A. Ailleret Birarada

süra ile yönetmekteydirler. Yılda birkaç defa toplanan Komitenin son toplantısını IEC Başkanı M. P. Ailleret yönetmiş bulunduğuandan, Londra toplantısına ISO Başkanı Faruk A. Sünter Başkanlık edecektir.

ISO Konseyi ve İcra Komitesi Toplantıları da Londra'da Yapılıyor :

IEC toplantıları ve ISO - IEC Ortak Komitesi toplantıları dolayısıyla esasen Londra'da bulunacak olan ISO Yetkilileri, bu fırsatlarından faydalananarak geçen defa Cenevre'de tamamlanamamış bulunan gündemlerindeki konuları görüşmek üzere ISO Konseyi ve İcra Komitesi toplantılarının da 10 - 11 Eylül günlerinde Londra'da yapılmasını kararlaştırmışlardır.

YENİ ISO REKOMANDASYONLARI

NO	ADI	Fiyatı (İsviçre Fr.)
ISO/R-624(1967)	Kimyasal ve Yarı-Kimyasal Hamurlar-Diklorometanda erilen Maddelerin Alınması Usulü İstatistik Sözlük ve İşaretleri-Terim ve İşaretlerin İlk Serisi, Bölüm I-Istatistik Sözlüğü	4,50
ISO/R-645(1967)	Kimyasal ve Yarı-Kimyasal Hamurlar-Kuru Madde Muhtevasının Tayini	4,50
ISO/R-638(1967)	Uçaklıarda Genel Maksatlar için Kullanılan Bakır İletkenli Elektrik Kablolarının Deneme Usulleri	4,50
ISO/R-634(1967)	Celik Uçların Daldırma Suretiyle Sertleşme Muayenesi (Jominy Deneyi)	15.—
ISO/R-642(1967)	Nokta Kaynaklar için Rezistanslı Düz Kaynakçı Çubukları	15.—
ISO/R-670(1968)	Genel Maksatlar ve Ağır Sanayide Kullanılan Düz Konik Dişilerin Referans Kremayeri	4,50
ISO/R-677(1968)	Kauçuk Karışımının Vulkanizasyon Hızının Biçaklı Diskli Visko-metre ile Tayin Usulü	—
ISO/R-667(1968)	Rulmanlı Yatakların ISO Tayin Kodu. Grup V: Uçak Iskeleterinde Kullanılan Yataklar	6.—
ISO/R-300/III(1968)	Piästikler Poliamidlerde Kabil İstihraq Maddelerin Yüzde Oranlarının Tayini	6.—
ISO/R-599(1967)	Çeliklerin Ostenitik Dane Büyüklüğünün Mikrografik Olarak Tayini	6.—
ISO/R-643(1967)	Bronz Kaynağı için Dolgu Elektrodları-Cökeltiller Metalin Karakteristiklerinin Tayininde Kullanılan Test Metodları	15.—
ISO/R-688(1968)	Sıcak Haddelenmiş Çelik Profillerin Boyutları: Bölüm I-Eşit Kenarlı Köşebentler, Metrik Seriler Boyut ve Profil Özellikleri	6.—
ISO/R-657/I(1968)	Sıcak Haddelenmiş Çelik Profillerin Boyutları: Bölüm II-Eşit Kenarlı Olmayan Köşebentler, Metrik Seriler Boyut ve Profil Özellikleri	18.—
ISO/R-657/II(1968)	Çimentonun Kimyasal Analizleri-Portland Çimentosunun Ana Bileşenleri	9.—
ISO/R-680(1968)	Somun Anahtarları Açıklığı ile Somun Arasındaki Toleranslar (Genel Maksatlarda Kullanılmak Üzerde Metrik Değerler)	3.—
ISO/R-691(1968)	Alaşım Yapılmamış Alüminyum Külçelerin Bileşimi ve Sınıflandırılması	4,50
ISO/R-115(1968)	Yağlı Tohumlar-Yağ Muhtevasının Tayini	9.—
ISO/R-659(1968)	Ham Bitkisel ve Hayvansal Yağlar-Mukavele Gereğince Alınan Numunenin Analize Hazırlanması	4,50
ISO/R-661(1968)	Ham Bitkisel ve Hayvansal Yağlar-Nemilik Derecesinin ve Uçucu Maddelerin Tayini	4,50
ISO/R-662(1968)	Yağlı Tohumlar-Mukavele Gereğince Alınan Numunelerin Analiz Numuneleri Haline Getirilmesi	7,50
ISO/R-664(1968)	Çimentoların Kimyasal Analizi-Portland Çimentosunun İkinci Derecedeki Bileşenleri	4,50
ISO/R-681(1968)	Rulmanlı Yataklar-Konik Rulmanlı Yataklar-Toleranslar İnç Serisi-Normal Toleranslar	7,50
ISO/R-378(1967)	—	4,50

PROFİLO SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

**Her çeşit
alüminyum ve
demir doğrama işleri**

**Elektrikli
ev aletleri
imalât ve montajı**

FABRİKA : İstanbul, Mecidiyeköy, 2. Taşocagi Sok. No. 26 - 28
Tel. : 47 79 90, Telg.. Profilode, P. K. 98 Beyoğlu

Marc L. Normand, izahat verirken

Yaş Meyve ve Sebzelerin Standardizasyonu Konusundaki OECD Yıllık Toplantısı Yapıldı

TOPLANTIDA, MEMLEKETİMİZ VE TSE'Yİ ETENSEL VE BAYKAL TEMSİL ETTİLER

Milletlerarası meyva ve sebze standardlarının uygulanması ile ilgili O.E.C.D. plânının yürütülmesinden sorumlu O.E.C.D. üyesi ülkelerin temsilcilerinin katıldığı 7 nci yıllık toplantı, 17 - 21 Haziran 1968 tarihleri arasında Paris'te yapılmıştır.

Toplantılara, memleketimizi temsilen Paris Ticaret Müşavirimiz Sadun Etensel ile M.I.I.T. Paris Türk Delegasyonu müşavirlerinden İzzet Baykal katılmışlardır.

İsviçre'li Başkan M. W. Schmid'in yönetiminde başlayan çalışmalarla, Başkan Vekilliğine Fransız Delegesi M. Vidaillet ve A.B.D. Delegesi Mr. Ross seçilmişlerdir.

Toplantı gündemi kabul edildikten sonra, ilk sözü O.E.C.D.'den M. Marc L. Normand almış ve O.E.C.D.'nin standardizasyon çalışmaları hakkında genel bilgiler verdikten sonra İsviçre'de yapılan toplantıda bir görüşme bağlanması kararlaştırılmıştır.

halen bulundukları sahaların hakkin da delegeleri aydınlatmıştır.

Daha sonra gündem gereğince elma ve armut standardlarının revizyonu konusu ele alınmış, Avrupa Ekonomik Komisyonu (ECE) temsilci, M. Jacobsen, bu konuda Cenevre'de yapılan çalışmalar hakkında bilgi vermiştir. Konu, ECE bünyesinde Cenevre'de Kasım ayı içinde etrafında görüşüldükten sonra bir karara bağlanacaktır. Bu arada söz konusu meyvalarda sap toleransları ile kalibraj konuları da ele alınmış; bazı ülkelerin hazırlanan tasarırlara itirazları bulunduğuundan konunun Fransa, İtalya ve Almanya delegelerinin istirâkiyle Ekim ayında İsviçre'de yapılacak toplantıda bir görüşme bağlanması kararlaştırılmıştır.

Toplantılarda, bundan böyle Yılık Toplantı ve Danışma Grubu Toplantıları yerine yılda üç defa açık

toplantıların düzenlenmesi ve rejime girmiş bulunam不出的 O.E.C.D. üyesi olsun olmasın bu açık toplantılar katılabilmeleri de karara bağlanmıştır.

Daha sonra turungillerin standardizasyonu konusuna geçilmiş ve toplantılarında hazır bulunan C.L.A.M. temsilcisi, kendi bünyelerindeki çalışmalar hakkında geniş bilgi vermiştir. Bu arada temsilcimiz, «blanket» cinsi limonların kalibrâjı hakkında Türk Standardları Enstitüsünde yapılan etüdleri sunmuş, devam etmekle olan çalışmaların sonuçlarının da 1969 başlarında bir raporla bildirileceğini belirtmiştir. Turungil standartı çalışmalarına Kasım ayında C.L.A.M. in düzenleyeceği toplantılarla, 1969 Şubatında da O.E.C.D. Eksperler Grubu toplantılarıyla, İspanya'nın Valencia şehrinde devam edilecektir.

Kayıs konusundaki görüşmelerde, kalibrâjın yapılp yapılmaması hakkında kesin bir sonuca varılamamış, uygulamanın eskisi gibi devamı uygun görülmüştür.

Ambalâjların standardizasyonu meselesinde Hollanda'daki laboratuvarın, üye ülkelerde dağıtılan anketin cevaplarını beklediği açıklanmış, bu anketin cevaplarının bir an önce sözü edilen laboratuvara gönderilmesi dâleginde bulunulmuştur.

Ihraç sırasında ihracatçı ülkeler tarafından düzenlenen kontrol sertifikaları da görüşme konusu yapılmış ve genel olarak ithalâti üye ülkelerin temsilcileri, kontrol sertifikalarının mecburi kılınmasını istemislerdir. Neticede konunun Ziraat Komitesine götürülmeden önce bir süre daha incelenmesi ve ilerideki toplantılarla getirilmesi kararlaştırılmıştır.

Standardların yazımında kullanılan dilin ahenkleştirilmesi konusunda yapılan çalışmalar sonucunda, bu hulusun B. Almanya, Fransa, İtalya, İngiltere, Hollanda ve Yugoslavya delegeleri tarafından, Aralik'ta yapılacak açık toplantıdan önce incelenmesi uygun görülmüştür.

Turungiller, karnabahar, gilek, seftali ve kayısı, elma ve armut, erik, sofralık üzüm, domates, marul ve diğer meyve ve sebzeler için açılmış bulunan anketin, 1968 yılı için en geç 1969 Temmuz'unda cevaplandırılmasi kararlaştırılmıştır.

O.E.C.D.'nin yıllık toplantısı, 21 Haziran günü saat 12.40'da son bulmuştur.

YENİ IEC YAYINLARI

No.	A D I	Fiyatı İsviçre Fr.
IEC/P 50(66)(1968)	Milletlerarası Elektroteknik Sözlüğü-Grup 66. İonize Işınların Elektrik Yoluyla Tesbiti ve Ölçülmesi	35.—
IEC/P 68-1(1968)	Elektronik Malzeme ile Bunları Meydana Getiren Parçalara uygunan Klima ve Mekanik Sertlik Temel Denemeleri	16.50
IEC/P 77 (1968)	Elektrikle Çalışan Çekme Araçlarına ait Kurallar (İkinci Baskı)	30.—
IEC/P 130-1A(1968)	3 Megaherz'e kadar olan Frekanslar için Konektörler (1962 tarihli ve 130-1 numaralı yayına ektir)	9.—
IEC/P 68-2-7 (1968)	Elektronik Teçhizat ve Bunları Meydana Getiren Kısımlar için Baz Çevre Deneme Prosedürleri -Bölüm 2 : Deneýler-Ga Deneyi: Hızlandırma, Sabit Durum	10.50
IECP 68-20-20(1968)	Elektronik Teçhizat ve Bunları Meydana Getiren Kısımlar İçin Baz Çevre Deneme Prosedürleri-Bölüm 2: Deneýler-T Deneyi: Lehüm İşleri	15.—
IEC/P 129 A(1968)	Alternatif Akım İzolatörleri ve Topraklama Anahtarları (1961 Tarihlî ve 129 numaralı yayına ektir)	6.—
IEC/P 163-1(1968)	Hassas Entüpörler-Bölüm 1: Genel Şartlar ve Ölçme Metodları	30.—
IEC/P 68-2-28(1968)	Elektronik Teçhizat ve Bunları Meydana Getiren Kısımlar İçin Baz Çevre Deneme Prosedürleri-Bölüm 2: Deneýler-Rutubetli Sıcaklık Deneýlerine Kılavuz	10.50

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

SERMAYESİ : 15.200.000,—

E S K İ S E H İ R

Kiremit, Tuğla ve Ateş Tuğla Fabrikası

Her Nevi Kiremit, Tuğla
ve Ateş Tuğlaları

En iyi kaliteli mallariyle daima
müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
İnönü Caddesi No: 59
Eskisehir

Telgraf adresi : KIREMIT
Telefon No. : 1364 - 2105

Standard — 95

BİK

ASBEST BORULARI

PİK BORUDAN

**% 40 UCUZ
HAFIF**

Bayındırlık Bakanlığı Sıhhi Tesisat keşif ve
şartnamesi Kod No. 71 a

Merkez :
UNKAPANI C. 33
TEL: 27 22 19 - 22 35 87

UCUZ HAFIF SAĞLAM TECRİTLİ DAYANIKLI KESİLEBİLİR EŞYANABILİR

TÜRK NORM VE STANDARTLARI NA UYGUN

Standard — 96

SANAYİ BAKANLIĞININ DÜZENLEDİĞİ BÖLGESEL KURSLARDA

STANDARD UYGULAYICILARI EĞİTİLDİYOR

Türk Standardları Enstitüsü'nün kuruluşuna imkân veren 22.11.1960 tarih ve 132 sayılı kanunun 2 ncı maddesi, TSE'ye verilen görevleri saymakta ve (H) fikrasında da standartizasyon eğitimi konusunda TSE'ye düşen işleri söyle ifade etmektedir:

«...Yurtta standard işlerini yerleştirmek ve geliştirmek için elemanlar yetiştirmek ve bu maksatla kurslar açmak ve seminerler tertiplemek...»

TSE'nin bu konuda yapmış olduğu çalışmaları, Dergimizin okurları yakından izlemektedirler. Okurlarımızın çok iyi hatırlayacakları gibi (1), Türk Standardları Enstitüsü, bu görevlerini yerine getirmek üzere en önemli teşebbüslerinden birini geçtiğimiz yılın sonlarında gerçekleştirmiştir.

Sanayi Bakanlığı'nın, kendi sorumluluğu altındaki mecburi standartları Yurt çapında uygulamak ve kontrol etmekle görevli bulunan 25 kadar elemeni TSE'nin hazırladığı ve Ankara'daki Merkezinde yürütülen program gereğince bir haftalık bir kursa tâbi tutulmuşlardır. Yüksek seviyede olan bu kursa katılan elemanlar, Yurdun çeşitli bölgelerinden gelen, Bölge Sanayi Müdürlüklerine ve Sanayi İrtibat Memurluklarına mensup seçkin kimselerdi.

Simdi memnunlukla öğreniyoruz ki, kaynağını TSE'den alan bu önemli eğitim hamlesi, Sanayi Bakanlığı çerçevesinde daha geniş bir uygulamaya konu teşkil etmektedir.

«Standard» in geçen sayısında, ayın son günlerine rastladığını ve Malatya gibi uzak bir ilimizde düzenlendiği için ayrıntıları ile veremediğimiz fakat yine de okurlarımızı haberdar ettigimiz (2) kurs, sonrasında edinilen bilgilere göre oldukça başarılı geçmiştir.

Kursta, Bakanlığı ilgilediren diğer konuların yanısıra, standart uygulaması ve kontroluna da geniş yer verilmiş; standartizasyonla ilgili çeşitli konuları, daha önce TSE'nin düzenlediği kursu başarı ile bitirmiş bulunan iki Bölge Sanayi Müdürü ile almışlardır.

Bu eğitim programının diğer bir ilginç yönüne de teorik bilgilerin yanısıra uygulamalara da önem verilmiş bulunması teşkil etmektedir. Hatta planacağı üzere TSE'deki kurs programının önemli bir kısmı piyasada ve laboratuvarlarda standart kontroluna ayrılmış bulunuyordu. Bu defa uygulamalar, Malatya Pamuklu Dokuma Fabrikasında yapılmış ve kursiyerler, standartlarına göre kontrolu yapılacak mamüllerden numune alma, tutanak düzenleme ve laboratuvara gönderme gibi işlemleri bizzat yaparak, bu konulardaki

bilgilerini pratik yoldan de takviye etme imkânını elde etmişlerdir.

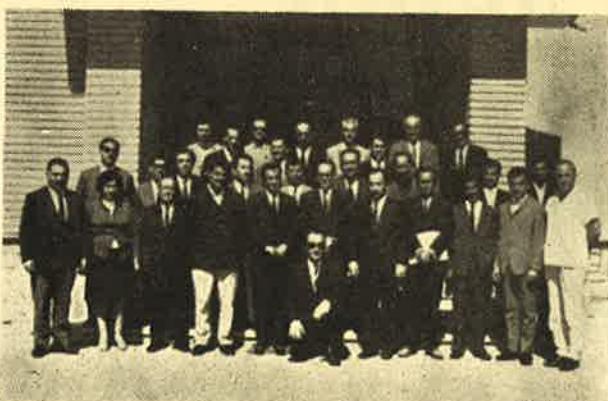
Öyle anlaşılıyor ki, iç piyasa düzennelimi sağlayacak ve yerli mamüllerimizin kalitesini yükseltme konusunda olumlu etkiler yapacak olan bu faaliyetler, suya atılan bir taşın meydana getirdiği halkalar gibi gitmeyeceğiz ve memleket kapsamında yaygınlaşacaktır. Nitekim, Sanayi Bakanlığı'nın, önümüzdeki ay larda ve bu defa da Batı Anadolu Bölgesinde, benzeri bir kursu düzelleme hazırlıkları içinde olduğunu haber almış bulunuyoruz.

Malatya kursuna, 27 Doğu ilinden Sanayi Bakanlığı elemanları katılmıştır. Gelecek kursta da en azından bu ölçüde bir iştirakin sağlanacağı göz önünde bulundurulursa, 1968 yılı sonunda sınai mamüllerimizin standartlarını kontrol ile görevli bütün teşkilatın bu eğitim programından yararlanmasının sağlanmış olacağı anlaşılr.

Bakanlığın, konuya verdiği önemi belirtmesi bakımından bu teşebbüsleri dikkate değer bulmakta ve desteklemekteyiz. Bu vesile ile, sınai kalkınmamızın ancak eksiksiz ve etkili standartizasyon uygulaması ile mümkün olabileceği inancını bir defa daha belirtmek yerinde olacaktır.

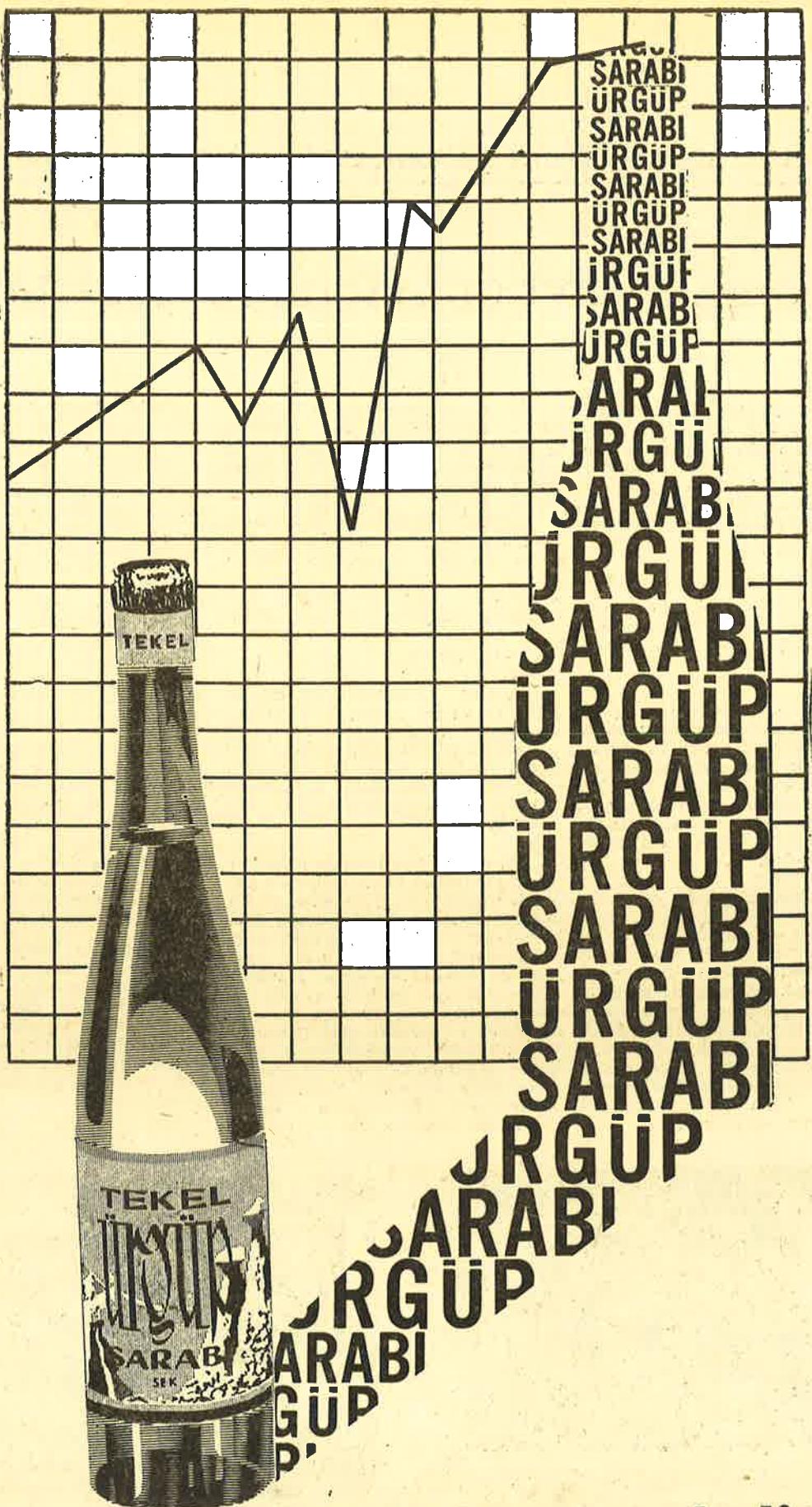
(1) Bk Standard. Sayı: 71 Sayfa: 6

(2) Bk Standard. Sayı: 78 Sayfa: 27

Sanayi Bakanlığının Malatya'da Düzenlediği Kursa Katılanlar Topluca Çalışmalarından Elbir Görünüş (Sağda). Görlüleyenler (Solda). Kurs

şarap sanayiinde en üstün kalite

Resmî Gazete'den Standard Haberleri

(Başterafta 11. Sayfada)

Alicının istediği üzerine, iç piyasada daha büyük ve ihracatta daha büyük ve kılıçlı hacimde kapalı kap ve tasıtlar da kullanılabilir.

Bu takdirde bunların etiketlerine de aynı bilgi ve işaretler konulur.

3.2.1.2 — Şişeler :

Bu ambalajların net ağırlıkları ile işaretlemeye ait diğer bilgiler (Çizelge 2) de gösterilmiştir.

Kontrol net ağırlık üzerinden yapılır. Farklılık görüldüğü takdirde, 10 ambalajın net ağırlıklarının ortalamasına göre işlem yapılır.

Şişelerin renkli olmaması ve bunların ışıkta korunması için ge-

rekli tedbirlerin alınması lazımdır. Şişelerin ağızları, havâa sızdırılmayacak ve bozulmadan açılmayacak şekilde mantar, veya madenden yapılmış vidalı kapakla kapatılmış olacak ve kapakların açılmasını önlemek için bunlara, firmmanın markası veya kısa adı yazılı bir bandrol geçirilip şişeye yapıştırılacak; yahut şiese otomatik makina ile yine vidalı metal kapaklarla kapatılacak ve kapaklar üzerinde firmmanın markası veya kısa adı bulunacaktır.

4.1 — İhracatta, doğal yağlar için olanlar hariç, iç piyasadaki ambalajlar kullanılabilir. Ambalaj üzerindeki yazıların Türkçeden başka

dilde olması alıcıın isteğine bağlıdır.

4.3 — Menşe adı :

Zeytinyağı ambalajlarına menşe adı yazılaz, ancak mahalli Ticaret ve Sanayi Odalarıyla Ticaret Odalarının sorumlulukları altında bölgelerinde üretilen ve ambalajlanan zeytinyağlarına menşe adlarını gösteren bir kokard, ambalajların uygun bir yerine bağlanabilir.

ANTALYA İHRACATÇILAR BİRLİĞİ KURULDU

3 — 1705 sayılı «Ticarette Hiyile ve Tağşın Men'i ve İhracatin Murakabesi Hakkında Kanun»a ek 3810 sayılı kanun gereğince ve bu kanunun aradığı şartları haiz pamuk, pamuk döküntüleri, çiğit, çiğit küspesi, narenciye, kereste, yer fıstığı, buğday kepeği, ihracat ile mesgul ruhsatnameli hakiki ve hükmü sahiplardan müteşekkil olmak üzere, Antalya'da bir «İhracatçılar Birliği» kurulmuştur.

Ticaret Bakanlığının, Birliğin kurulması hususundaki teklifi Bakanlar Kurulunca kabul edilmiş ve 1.6.1968 tarih ve 6/10192 Sayılı Bakanlar Kurulu Karanamesi, 24 Temmuz 1968 tarih ve 12958 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

3018 Sayılı Kanunun 7. maddesine göre kurulan Birliğin statüsü de aynı Resmî Gazete'de yer almıştır.

RABAK
ELOKTROLİTİK BAKIR VE MAMÜLLERİ A.Ş.

TESİSLERİNDE YAPILAN MAMÜLLER

BAKIR

ÖRGÜLÜ TELLER	10 mm ² Kesitten itibaren
SOM TELLER	0.20 mm. kalınlıktan itibaren
LAMÂ VE ÇUBUKLAR	Muhtelif ebatta
BORULAR	6 mm. - 65 mm.

**ALÜMİNYUM İLETKEN
ve
ÇELİK NÜVELİ ALÜMİNYUM İLETKEN**

PİRİNÇ

ÇUBUKLAR	Yuvarlak - Altı köşe
BORULAR	6 mm. - 65 mm.
TELLER	Muhtelif çaplarda

ALÜMİNYUM LEVHA VE DISK

(Her kalınlık ve çapta)

GÖZ TAŞI - BAKIR SÜLFAT

**RABAK MEMLEKET İHTİYACI ARTTIKÇA TESİSLERİNİ GENİŞLETMEK
SURETİLE YURT HİZMETİNDE GÖREVİNİ YAPMAKTADIR.**

OTOSAN

OTOMOBİL SANAYİİ A.Ş.

**kamyon ve minibüsleri
ile
ANADOL
otomobili
imalât ve montaj
fabrikası**

Ankara Asfaltı, Acıbadem, İstanbul P. K. 102 Kadıköy, Tel : 36 20 45, 36 40 69, 36 25 61

SUMMARY OF CONTENTS

QUALITY PROBLEM IN TURKISH INDUSTRY

p. 3

«Faruk A. Sünter's article which appeared in the Magazine of the Istanbul Chamber of Industry.»

Whenever we think of buying an article, we start studying and investigating in proportion with the money we intend to spend. Even if we are to buy a cheap kind of handkerchief, or shirt or shoes, we inspect with our eyes the articles displayed on the counter. Then we take it in our hands, turn it over or rub it to determine its quality.

If we are going to buy an expensive item like a refrigerator, washing machine, radio set or even material for a costume, our investigation extends to asking question of those who already bought such goods in order to learn their first hand experiences.

If the person we question is a professional man who knows what he is talking about we part with our money with more ease of mind.

In cases when we are confronted with making a sudden purchase, we at least try to obtain the opinion of the salesman. We cannot help asking «Which of these do you think I should buy? Which is the better one?»

This all shows that the consumer needs a quality guide for the articles he intends to buy. This guide has to be reliable, equipped with thorough knowledge, and unbiased. If consumers are given such a guilde they will be relieved to find that they «buy with confidence» and «use with trust».

As to-day's consumer is a very busy man with little time to spare to acquire what he needs, and wishing to spend as little time as possible for the daily needs of his home, he does not care for shopping as he should. For this reason he prefers to have his ears already filled with the characteristics of articles in order to select what he needs without stopping to think. It is therefore our duty to instill in him the knowledge he needs. In other words, we have to promote goods under specific trademarks. In doing this we should benefit from good practices or advertising and protect the consumer from its false influences.

This should not be taken to mean that we are trying to underrate advertising. We are aware that Lamartine's words : «Even god needs the sound of ringing bells» is the best slogan of advertising. In fact, when even God tries a variety of methods to call the faithful to prayer, we cannot but think that industrialists should make use of all the medias of advertisement. The period when our ancestors believed that «If you have anything to sell, its buyer will come even from Damascus» has long passed.

What we wish to stress is the need to use knowledgeable and reliable words of guarantee about the quality of the product to act as a guilde for the consumer.

Suppose you see two advertisements in the newspaper. One reads «Our product is the best and complies with standards» while the other reads, «Our

product is the best and complies with standards. The mark TSE on it is the evidence of its high quality and means that our product has been tested and guaranteed», which influences you more?

The first says the product is the best, but how can it be verified?

The second says, the product is the best and its high quality is determined by TSE which is the most competent authority that scientifically knows what high quality means and affixes the mark TSE on the products as evidence of its high opinion of it.

In the second case, the customer will surely will not feel the need of making private inquiries or ask the opinion of the salesman before buying the article in question, because seeing the mark TSE on it will suffice to make him feel confident about its quality.

What is the mark TSE? TSE framed by lozenge-shaped lines means the Turkish Standards Institution, and the right to use this mark is given by the said Institution after the product is thoroughly investigated and tested at TSE Laboratories. In order to use such a right an agreement has to be signed between the users of the mark and the Institution.

This mark is not a discovery of the Turkish Standards Institution. Marks indicating quality guarantee have began to be used in civilized countries as a guide for the consumer for many years.

The Turkish Standards Institution adopted this practice after establishing its Laboratories. Because once the right of using TSE mark is given, the Institution has from time to time obtain samples from the factory or the market and test them to see whether the quality is kept at its original level.

Manufacturers who have faith in their products are thus distinguished from opportunists; private entrepreneurs who use the TSE quality mark will be appreciated by the whole nation.

Izmir Municipality recently decided to use only the material carrying the TSE mark in their bldings. As such decisions and the number of public institutions attaching importance to the use of TSE mark increases, the efforts of our national industry to raise the level of quality of our industrial products will bear fruit when joined by the efforts of TSE, and Turkish industry will occupy an important place in the World in a short while.

NEW TURKISH STANDARDS

p. 4

TSE Technical Council held three meetings in July. Together with the 26 new standards accepted at these meetings, the number of standards prepared by the Turkish Standards Institution reached 651.

The list of standards accepted during the July sessions of the Technical Council are given below :

- 1 — Fly ashes for use with Portland cement clinker and Portland cement concrete
- 2 — Fly ash cement
- 3 — Graphical symbols : Kind of current, distribution systems, methods of connection and circuit elements (IEC/P 117-1)

- 4 — Graphical Symbols : Electrical machines, transformers, primary cells and accumulators (IEC/P 117-2)
- 5 — Graphical Symbols : Contacts, switchgear, mechanical controls, starters and elements of electromechanical relays (IEC/P 117-3)
- 6 — Graphical Symbols : Measuring instruments and electric clocks (IEC/P 117-4)
- 7 — Graphical Symbols : Generating stations and substations, lines transmission and distribution (IEC/P 117-5)
- 8 — Method of sampling paper for testing (ISO/R 186)
- 9 — Method for the conditioning of paper and board test samples (ISO/R 187)
- 10 — Zinc oxide for paints (ISO/R 275)
- 11 — Determination of viscosity of natural and synthetic rubbers by the Shearing disc viscometer (ISO/R 289)
- 12 — Interchangeable conical ground glass joints (ISO/R 383)
- 13 — Standard atmospheres for conditioning and/or testing standard reference atmosphere (ISO/R 554)
- 14 — Determination of ash of coke (ISO/R 586)
- 15 — Determination of chlorine in coal and coke using Eschka mixture (ISO/R 587)
- 16 — Determination of mineral matter in coal (ISO/R 602)
- 17 — Determination of carbon and hydrogen in coal and coke by the Liebig method (ISO/R 625)
- 18 — Building code for timberwork
- 19 — Building code for riveted or bolted steel-work
- 20 — Raw Tung oil (ISO/R 277)
- 21 — Principles of construction and adjustment of volumetric glassware (ISO/R 384)
- 22 — Determination of arsenic in coal and coke (ISO/R 601)
- 23 — Determination of carbon and hydrogen in coal and coke by the high temperature combustion method (ISO/R 609)
- 24 — Chemical analysis of steels : Determination of manganese (Spectrophotometric method) (ISO/R 629)
- 25 — Waste and yield of soft wood log during the sawing
- 26 — Paint for traffic signs

DRAFT STANDARD FOR «TURKISH TOBACCO» ATTRACTED GREAT INTEREST

p. 5

Draft standard for «Turkish Tobacco» which was attached to our issue No. 78 arose great interest in the circles concerned. We have also received encouraging letters from our readers about this draft standard which was brought into being by the Turkish Standards Institution after two years of hard work and which is expected to have beneficial effects in our tobacco growing and exports.

One of these letters, signed by Mümtaz Baysal, is quoted here for the benefit of our readers :

«I have received the brochure about the standard for Turkish Tobacco attached to the 78th issue of STANDARD with great pleasure.

Even though my interest in tobacco goes no further than smoking, as a person who closely observed the consequences of tobacco on Turkey's balance of payments and on Turkish economy, I consider the draft prepared by your Institution a very valuable effort.

I believe standardization of tobacco will have positive effects primarily in exports of this commodity and consequently in domestic transactions.

1 — Types of tobacco, standards of which will be laid down, will attract more demand and in consequence of this, tobacco growers will be encouraged to concentrate on these types.

2 — As it will not be possible to grow standardized types of tobacco just anywhere under any climate, unusable tobacco planting will indirectly be decreased and as a result of this low quality tobacco stocks will be reduced.

3 — After standards of tobacco are laid down foreign sales will be stabilized and be safe.

4 — Production according to specific blends of cigarettes will be made easier and blends, aroma and taste of different brands of cigarettes will gain stability.

5 — As tobacco to be grown in accordance with standards will have more stable prices and markets growers will receive higher proceeds.

6 — In order to grow standard types of tobacco, standard cultivation methods and means will have to be employed.

These are the first benefits that come to my mind and I am sure many more can be added to the list.

It is my personal opinion that in order to provide full guarantee for the agriculture, sales and prices of our tobacco, necessary laws should be provided to determine and limit the tobacco growing areas soon after the publication of the tobacco standard. Thus, surprises in tobacco crops, as well as in sales and prices can be eliminated to a great degree.

I therefore suggest that your esteemed Institution should point out the necessity of working on a draft proposal for a law for the above mentioned purpose.

I congratulate you for the good work you have started and remain,

Yours sincerely
Mümtaz Baysal»

TSE PUBLICATIONS SENT TO NEWLY SET UP ITALIAN-TURKISH CHAMBER OF COMMERCE

p. 6

The Turkish Standards Institution sent a collection of its publications to the Italian - Turkish Chamber of Commerce which has been set up in Milan, to assist in the development of commercial relations between Turkey and Italy. The Chamber has also been subscribed to our Magazine STANDARD.

Mario Einaudi, the son of the second President of the Republic of Italy, and the present General Director of «Cogne», an Iron, Steel and Machinery Industry, has been elected as the Chairman of the Board of Directors of the Chamber.

The Board of Directors itself is composed of such important institutions as «Banco Commerciale Italiana», «Banco di Roma», «Montecatini Edison S.p.A.» and «Pirelli S.p.A.» and Turkish members.

TSE'S MECHANICAL TESTING LABORATORY IS NEARING COMPLETION

p. 7

A new laboratory has recently been added to TSE Laboratories.

The new «Mechanical Testing Laboratory» will soon be placed into service. The new equipment are introduced to our readers on the relevant page of our magazine.

NEWS OF STANDARDS IN THE OFFICIAL GAZETTE

p. 9

1 — The latest revisions in TS 42 «Peaches» and TS 101 «Table Grapes» standards were published in the Official Gazette No. 12937 dated 29 June 1968.

2 — Revisions made in TS 341 «Edible Olive Oil» standard were published in the Official Gazette No. 12944 dated 8 July 1968.

3 — The formation of an Exporters Union in Antalya has been announced in the Official Gazette No. 12958 dated 24 July 1968.

GROUP OF EXPERTS IN CONTROL OF EXPORT COMMODITIES

p. 13

In our country, control of commodities exported are carried out in compliance with a relevant statute. The Government use the authority for the control of export products entrusted to it by the said statute either through «control regulations» or «standards».

In recent years standards began to be used more and more and controls were carried out in compliance with the Regulation Concerning Implementation of Turkish Standards, while control of commodities for which standards do not exist are carried out in accordance with the Regulation Concerning Control of Compliance of Export Commodities with Samples and Sale Contracts.

Both of these regulations foresee setting up of a group of experts in order to solve the disagreements that may arise.

The article continues to give information about the formation, functioning and position of such groups of experts.

STANDARD FOR «NON-LINEAR RESISTOR TYPE ARRESTERS»

p. 14-15

What is called «lightning» is the electricity in the clouds, the stress of which increases as the cloud moves, flowing into the earth by means of a conductor and this event's burning or destroying whatever stands at the point where the cloud is nearest to the earth.

In electric circuits, high stresses, resemble lightnings, and destroy the installation at its weakest point. The apparatus used to eliminate the danger and to provide easy flow to earth of high stresses are called «arresters».

The standard for Non-Linear Resistor Type Arresters has been prepared by making use of Publication No. 99-1 of the International Electrotechnical Commission.

After going through the usual process, the draft standard for Non-Linear Resistor type Arresters has been accepted by TSE's Technical Council as a Turkish Standard.

The article continues by giving technical information about the standard.

STANDARD FOR «HORIZONTAL CENTRIFUGAL PUMPS FOR WATER»

P. 16-17

Use of horizontal centrifugal pumps has increased considerably in recent years, particularly for irrigation purposes. At present, there are about 60 firms manufacturing such pumps in Turkey. They are concentrated mostly in such big industrial centers as Istanbul, Izmir and Mersin. In view of speedy development in the manufacture of centrifugal pumps imports of such pumps have gradually been limited and finally stopped by the Government.

This has been another factor increasing the production of these pumps to an extent for the need of a standard to be felt strongly.

In consequence of a proposal submitted to the Turkish Standards Institution through the State Planning Organization as well as the Chambers of Industry, the Institution's Machinery Preparatory Group has set up the relevant technical committee to prepare the draft standard for horizontal centrifugal pumps for water. The committee completed the draft and after following the usual procedure the draft has been accepted as a Turkish standard by TSE's Technical Council.

Upon the request of the Ministry of Industry, standard for Horizontal Centrifugal Pumps for Water was placed into compulsory enforcement.

The article continues to give technical information about the standard.

33RD GENERAL ASSEMBLY OF IEC TO MEET IN LONDON

p. 20-21

The International Electrotechnical Commission, of which the Turkish Standards Institution is a member, will hold its 33rd General Assembly in London on 3-13 September 1968.

Numerous technical committee, sub committees and working group meetings are planned to be held during the same period. At these meetings such important subjects as hydraulic turbines, steam turbines, gauges, electrical accessories, electrical household appliances will be taken up.

TSE decided to participate in these meetings where many problems of our industry will be made topics of discussion, with a strong group composed of the experts from a variety of private and public institutions and universities.

As at London meetings President Faruk A. Sünter will be busy with numerous tasks as ISO's President, the Turkish Delegation will be headed by Prof. Haldun Gürmen, a member of TSE's Board of Governors. He will be assisted by Prof. Necmi Tanyolac. Other members of the Turkish Delegation are Prof. Abdi Dalfes, Prof. Muhittin Dilek, Prof. Moiz Eskenazi, Prof. İzzet Gönenc, Prof. Mehmet İnan, Prof. Hasan Ünal, Prof. Muzaffer Özkaraya, Prof. İzzettin Süder, Prof. Emin Ünal from Istanbul Technical University and İ. Sevik and S. B. Samuels from

BEREC Company. TSE Counsellor J. S. Haskal will act as the secretary of the delegation.

ISO-IEC Joint Committee

The ISO-IEC Joint Committee will also hold a meeting during the IEC General Assembly in London.

ISO and IEC Presidents alternately act as the chairman of these committee, whose main function is to harmonize the work of these two organizations.

ISO President Faruk A. Sünter will hold the Chair at London meeting.

ISO Council and Executive Committee Meetings

ISO Council and Executive Committee will hold meetings in London during the IEC meetings, in order to complete the Agenda which could not be finished during the Geneva meetings.

ANNUAL OECD MEETING ON STANDARDIZATION OF FRESH FRUIT AND VEGETABLES

p. 23

The seventh Annual Meeting on «OECD Scheme for the Application of International Standards for Fruit and Vegetables» was held in Paris on 17-21 June 1968.

Turkey was represented by the Turkish Commercial Counsellor in Paris as well as by a Counsellor of the Turkish OECD Delegation in Paris.

The chair was occupied by Mr. W. Schmid (Switzerland) and French Delegate M. Vidaillet and the U.S.A. Delegate Mr. Ross were elected to vice presidencies.

After the acceptance of the Agenda of the meeting, M. Marc L. Normand from OECD took the floor and gave a summary of OECD's work on standardization and then furnished the delegates with information about the phases reached on each of the items of work in hand.

In pursuance of the agenda, revision of apple and pear standards was then taken up and ECE Representative Mr. Jacobsen gave information about the work done in Geneva in this respect and announced that it was expected to be finalized in Geneva in November. However as some countries objected to the drafts prepared from the viewpoint of tolerances of stem as well as grading. It was agreed to reach a solution at a meeting to be held in Geneva in October with the participation of French, Italian and German Delegates.

It was also resolved that, henceforward instead of annual meetings, open sessions should be held three times a year with the participation of all countries which entered the Regime whether or not they are OECD members.

After this, standardization of citrus fruit was taken up and the representative of CLAM gave extensive information about the work carried out on this subject by them. Turkey's representative submitted the results of the studies carried out by the Turkish Standards Institution on grading of «bianchet» type lemons. Work on standardization of citrus fruit will be continued in November at the meetings to be arranged by CLAM and in February 1969 in Valencia at the meetings of OECD Group of Experts.

On the subject of apricots, resolution could not be reached about grading.

In connection with standardization of packings, it was announced that replies were being awaited to the questionnaires sent out by the Laboratory in Holland.

After this, control certificates issued by exporting countries were discussed and representatives of importing countries demanded them to be mandatory. At the end of the discussions, it was agreed that this subject should be studied further.

In connection with the harmonization of the wording of the standards, agreement was reached to have this subject studied by the delegates of West Germany, France, Italy, England, Holland and Yugoslavia before the open session to be held in December.

It was then agreed that the questionnaire for 1968 concerning citrus fruit, cauliflowers, strawberries, peaches and apricots, apples and pears, plums, table grapes, tomatoes and other fruit and vegetables should be replied to by July 1969.

TRAINING PROGRAMME FOR IMPLEMENTATION OF STANDARDS

p.25

Statute No. 132, by virtue of which the Turkish Standards Institution has been founded, stipulates, among the functions of the Institution, that the Turkish Standards Institution will open courses and arrange seminars to train people who will work to promote and develop standardization in the country.

Readers of our magazine are already acquainted with the efforts made by TSE in this connection; among them the one week training course held at TSE towards the end of last year for 25 employees of the Ministry of Industry who would be entrusted with the implementation and control of mandatory standards the responsibility of which lie with that Ministry.

We have been informed recently that with the impetus given to them by the Turkish Standards Institution, the Ministry has enlarged the scope of this kind of activity and successfully completed a training course in Malatya, in the programme of which large space was devoted to implementation and control of standards, under the direction of two regional industry directors who had completed the course held at TSE.

It is apparent that activities directed towards improving the quality of our industrial products are widening like the growing circles around the stone thrown into the water.

The new course planned by the Ministry of Industry to be held in Western Anatolia Region is proof of this.

Employees of the Ministry of Industry from 27 Eastern provinces of Turkey attended the Malatya course. No less than these are expected to attend the next course. Thus all the members of the control organization for industrial products will have passed these training courses by the end of 1968.

We whole heartedly support these activities of the Ministry and wish to point out once more that our industrial development can only be achieved through complete and effective implementation of standards.